

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101004/I/2020/36124042120996100

CO-WORKINGOVÉ PRIESTORY A ICH ÚLOHA
V LOKÁLNEJ EKONOMIKE

Diplomová práca

2020

Bc. Katarína Országhová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

CO-WORKINGOVÉ PRIESTORY A ICH ÚLOHA
V LOKÁLNEJ EKONOMIKE

Diplomová práca

Študijný program: Verejná správa a regionálny rozvoj

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja

Vedúci záverečnej práce: Ing. Oliver RAFAJ, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Katarína Országhová

Zadanie Diplomovej práce

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že diplomovú prácu na tému „Co-workingové priestory a ich úloha v lokálnej ekonomike“ som vypracovala samostatne pod vedením Ing. Oliver RAFAJ, PhD., s použitím literatúry a iných odborných zdrojov uvedených v zozname použitej literatúry.

V Bratislave dňa

.....

vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela vysloviť pod'akovanie vedúcemu diplomovej práce Ing. Oliver RAFAJ, PhD., za jeho cenné rady, pripomienky, odbornú pomoc a trpezlivosť pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

ORSZÁGHOVÁ, Katarína: Co-workingové priestory a ich úloha v lokálnej ekonomike. – Ekonomická univerzita v Bratislave; Národohospodárska fakulta; Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Oliver RAFAJ, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 77 s.

Cieľom diplomovej práce je zmapovať fungujúce co-workingové priestory vo vybranom meste, popísať ich spôsob fungovania a určiť ich význam pre ekonomických aktérov pôsobiacich v danej lokalite. Práca je rozdelená do 5 kapitol. Obsahuje 4 grafy, 4 tabuľky a 6 príloh. Prvá kapitola je venovaná teoretickým prístupom co-workingu, podrobnejšie rozoberá históriu a vývoj co-workingu ako modernej kancelárie 21. storočia. V druhej kapitole predstavuje hlavný cieľ diplomovej práce spolu s výskumnými otázkami. Tretia kapitola obsahuje metodológiu, v rámci ktorej popisujeme zber dát a použité metódy pre spracovanie výsledkov výskumu. Štvrtá kapitola popisuje výsledky diplomovej práce, za čím nasleduje piata kapitola ktorá obsahuje diskusiu a následne záver. Výsledky diplomovej práce ukazujú, že na Slovensku sa k dátumu 15. 03. 2020 lokalizuje 62 co-workingových priestorov. Zo skúmania vybraných faktorov vyplynulo, že lokalizácia co-workingových priestorov súvisí s hustotou obyvateľstva na km² a zároveň aj vyššou koncentráciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na jednom mieste. V oblasti skúmania podpory co-workingových priestorov ekonomickými aktérmi verejných inštitúcií vyplynulo, že najlepšie vníma podporu co-workingových priestorov inštitúcia SBA, ktorá na základe zverejnenej výzvy podporuje podnikateľské nápady či projekty.

Kľúčové slová :

co-working, co-workingové priestory, lokalizácia co-workingov, špecializácia co-workingov

ABSTRAKT

ORSZÁGHOVÁ, Katarína: Co-working spaces and their role in the local economy. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; The Department of Public Administration and Regional Development. – Supervisor: Ing. Oliver RAFAJ, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 77 p.

The aim of the diploma thesis is to map the functioning co-working spaces in the selected city, describe their way of functioning and determine their importance for economic actors operating in the locality. The work is divided into 5 chapters, containing 4 graphs, 4 tables and 6 attachments. The first chapter is devoted to the theoretical approach of co-working, discusses the history and development of co-working as a modern office of the 21st century in more detail. In the second chapter, we included the main goal of the thesis along with research questions. The third chapter contains a methodology in which we describe data collection and methods used to process research results. The fourth chapter describes the results of the thesis, followed by the fifth chapter, which contains a discussion and a conclusion. The results of the diploma thesis show that in Slovakia as of 15.03. 2020 locates 62 co-working spaces. The examination of selected factors showed that the location of co-working spaces is related to the population density per km² and at the same time to a higher concentration of the university-educated population in one place. In the area of examining the support of coworking spaces by economic actors of public institutions, it turned out that the support of co-working spaces is best perceived by the SBA institution, which supports business ideas or projects on the basis of a published call.

Key words:

co-working, co-working spaces, localization of co-workings, specialization of co-workings

OBSAH

Úvod.....	12
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	14
1.1 Definícia co-workingu	14
1.1.1 Podnikanie bez vlastnej kancelárie.....	15
1.2 Hlavné piliere a aspekty co-workingu	17
1.3 História a vývoj co-workingu	18
1.4 Princípy vzniku co-workingu.....	24
1.5 Formy co-workingu	25
1.5.1 Knižnica ako originálny co-workingový priestor.....	26
1.6 Pozitíva a negatíva co-workingu.....	28
1.7 Co-working na území Slovenskej republiky	33
1.8 Verejná podpora co-workingových priestorov	35
2 Cieľ práce.....	38
3 Metodika práce a metódy skúmania	39
3.1 Definícia GIS	42
3.1.1 QGIS.....	42
3.1.2 Kartogram.....	43
3.1.3 Kartodiagram.....	43
3.2 Definícia interview.....	43
4 Výsledky	45
4.1 Zmapovanie co-workingových priestorov na Slovensku.....	45
4.2 Co-workingové priestory v meste Bratislava.....	51
4.3 Význam co-workingových priestorov pre verejných ekonomických aktérov ..	54
5 Diskusia	60
Záver	62
Zoznam použitej literatúry	63

Prilohy	70
----------------------	-----------

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Celosvetový počet co-workingových priestorov od roku 2005 po 2020	20
Obrázok 2 Krajiny s najvyšším rastom co-workingu per capita.....	22
Obrázok 3 Mestá s rastúcim počtom co-workingov vzhľadom na počet dní medzi otvorením dvoch nových priestorov	23
Obrázok 4 Počet členov co-workingu na základe The 2018 Global Coworking Survey	25
Obrázok 5 Co-workingové centrá v jednotlivých mestách na Slovensku	46
Obrázok 6 Co-workingové centrá na základe špecializácie	47
Obrázok 7 Co-workingové centrá podľa lokalizácií v okresoch SR	49
Obrázok 8 Zmapovanie co-workingov v okresoch mesta Bratislava	51
Obrázok 9 Zmapovanie špecializácie co-workingov v okresoch mesta Bratislava.....	52

Zoznam grafov

Graf 1 Počet ľudí pracujúcich v co-workingových priestoroch na celom svete v období 2010 - 2020	21
Graf 2 Štatistika popularizácia pojmu „co-working“ na vyhľadávači Google pre Slovensku republiku	33
Graf 3 Závislosť medzi hustotou obyvateľstva a počtom co-workingov na Slovensku za rok 2019	48
Graf 4 Závislosť medzi podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a počtom co-workingov	50

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Porovnanie hodnôt podniku a hodnôt co-workingu	16
Tabuľka 2 Pozitíva a negatíva co-workingových priestorov	32
Tabuľka 3 Zoznam aktívnych co-working na Slovensku za mesiac apríl v roku 2015.....	34
Tabuľka 4 Špecializované co-workingové priestory v meste Bratislava.....	53

Zoznam použitých skratiek

CC - Co-workingové Centrum

NPC - Národné podnikateľské centrum

SBA- Slovak Business Agency

Úvod

Zdieľaná ekonomika stále viac ovplyvňuje náš každodenný život a digitálne platformy neustále menia svet okolo nás. K rozvoju zdieľanej ekonomiky prispela ekonomická recesia v rokoch 2008 - 2009 a predovšetkým rozvoj informačných a komunikačných technológií ktorý viedol k transformácii trhu práce. Ekonomický šok z recesie napomohol rozvoju zdieľanej ekonomiky do podoby, ako ju poznáme dnes. Jednou z foriem zdieľanej ekonomiky, v ktorej nie je dôležitá veci vlastniť, ale mať možnosť ich užívať je aj fenomén co-working.

Klasické kancelárie strácajú svoj podstatný výzvam a sú nahradzované co-workingom, kanceláriou 21. storočia. Co-working predstavuje modernú formu práce či individuálneho podnikania realizovaného v zdieľanom pracovnom priestore spoločne s inými ľuďmi. Klientelu co-workingových priestorov tvoria predovšetkým profesionáli bez stáleho pracovného úväzku, ale aj pracovníci s plným či čiastočným pracovným úväzkom, ktorým zamestnávateľ umožňuje flexibilnú prácu, a stále častejšie aj študenti a pracovníci na materskej dovolenke. Pre co-working je typický vznik profesijne heterogénnej komunity, v ktorej dochádza k nadväzovaniu neformálnych vzťahov, zdieľaniu znalostí a mnohokrát aj noriem a hodnôt podobne ako na bežnom pracovisku v rámci organizácie. Prvý co-workingový priestor bolo zriadený v roku 2005 v San Franciscu. K dnešnému dňu atakuje počet co-workingových priestorov vo svete hranicu dvadsiatich tisíc. Z toho je zrejmé o ako dynamicky sa rozvíjajúce odvetvie sa jedná, a to predstavuje dôvodov, ktorý nás viedol k výberu danej témy.

V práci využívame viacero termínov na vyjadrenie danej problematiky. Pri použití slov co-workingový priestor, co-workingové centrum a co-working máme na mysli ten istý termín. V prvej kapitole práce sa budeme venovať súčasnému riešeniu problematiky doma i v zahraničí. Vymedzíme základné pojmy týkajúce sa co-workingu, co-workingových priestorov vo svetovom kontexte, vrátane Slovenska. Druhá kapitola zahŕňa hlavný cieľ diplomovej práce, kde si taktiež predstavujeme položené výskumné otázky. Tretia kapitola obsahuje metodológiu, v rámci ktorej popisujeme zber dát pre diplomovú prácu a použité metódy. Štvrtá kapitola popisuje výsledky diplomovej práce. V tejto časti podrobnejšie analyzujeme priestorové rozloženie co-workingových priestorov na Slovensku. Kapitola zároveň predstavuje výsledky neosobných interview, pomocou ktorých sme skúmali podporu co-workingových centier verejnými inštitúciami vo vybranom regióne. Za štvrtou

kapitolou nasleduje diskusia, v ktorej poskytujeme odporúčania a námety pre budúci výskum. Poslednou kapitolou práce je záver, v rámci ktorého sme zhrnuli hlavné zistenia práce.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V prvej kapitole vymedzíme základné teoretické požiadavky predkladanej diplomovej práce a definujeme základné pojmy týkajúce sa co-workingu, co-workingových priestorov vo svetovom kontexte, vrátane Slovenska. Zdôrazníme význam co-workingu ako novej formy práce a podnikania. Popíšeme hlavné piliere a kľúčové aspekty skúmanej problematiky. Taktiež poukážeme na historický vývoj a dynamiku rozvoja co-workingových priestorov. V závere stručne popíšeme verejnú podporu co-workingových priestorov.

1.1 Definícia co-workingu

Definícií tohto fenoménu je nespočetné množstvo, napriek tomu všetky vykazujú rovnaké spoločné znaky, zvyčajne sú iba syntakticky odlišne formulované. Neustály, individuálny prístup k informáciám, kedykoľvek v reálnom čase, bez plánovaného rozvrhu. Nehierarchická štruktúra, dôraz na spoluprácu, orientácia na komunitu, zdieľanie ideí, networking a socializáciu. Otvorenosť, flexibilita, cenová dostupnosť, kreativitu, zdieľanie priestoru, vzájomnú dôveru, spoločné hodnoty.

Vlach (2009) co-working charakterizuje ako trend, ktorý má potenciál zmeniť trh práce na nepoznanie. Co-working podľa neho vytvára optimálne podmienky pre samostatnú prácu i spoluprácu na väčších projektoch, podporuje kreativitu a vzťahovú synergiu, dokáže vytvárať funkčné spriatelnené komunity profesionálov a rieši elegantne väčšinu nedostatkov práce z domu, od pocitov osamelosti po sklznutie k workoholizmu.

Co-workingové centrum ďalej autor vymedzuje ako zdieľaný pracovný priestor pre ľudí na voľnej nohe, ktorí tu nezávisle na sebe vykonávajú svoju bežnú prácu. Okrem nižších prevádzkových nákladov na prenájom, samostatných kancelárií, prikladá dôležitý význam takisto spoločenskej a psychologickej funkcii takéhoto pracoviska. Ako ďalej uvádza, zriaďovatelia týchto centier zdieľanú kanceláriu prevádzkujú obvykle ako doplnok k svojim ďalším podnikateľským aktivitám (Vlach, 2009).

Lee (2012) definuje co-workingové priestory ako miesta, ktoré majú potenciál pre intenzívne zdieľanie znalostí. Miesta sú určené pre kreatívnych jedincov s podnikateľskými nápadmi a poskytujú tiež unikátnu príležitosť na nadväzovanie kontaktov. Lee tvrdí, že produktivita práce je v co-workingu mnohonásobne väčšia ako v prípade práce z domu.

Co-working je podľa Gandiniho (2012) charakterizovaný ako zdieľané pracovné miesto využívané rôznou skupinou ľudí, ktorí sa od seba navzájom odlišujú profesiou, ktorú vykonávajú. Títo ľudia pracujú prevažne na voľnej nohe a sú označovaní ako pracovníci znalostného priemyslu. Podľa autora môžeme prakticky co-working chápať ako prenájom kancelárií, kde si členovia nájdu písací stôl a wi-fi pripojenie. Faktom však zostáva, že co-workingové priestory spravidla ponúkajú viac než len toto štandardné vybavenie. Sú to miesta, kde sa stretávajú nezávislí profesionáli, ktorí väčšinou pracujú v rovnakom sektore, čo má obrovský vplyv na povahu ich zamestnania, význam sociálnych vzťahov v rámci svojich profesijných sietí a v konečnom dôsledku aj na produktivitu ich práce.

Iný uhol pohľadu vniesol do danej problematiky autor štúdie *Working Alone Together: Coworking as Emergent Collaborative Activity* texaský univerzitný profesor Clay Spinuzzi (2012), ktorý sa na otázku „čo je co-working?“ pýtal priamo osôb, ktoré sa v co-workingových priestoroch pohybujú. Výsledkom bolo viacero výstupov. Niektorí definujú co-working čisto "ako službu miestnej komunite", iní tvrdili, že ide o "poskytnutie priestoru tým, ktorí nechcú pracovať v kancelárii, ale uprednostňujú interakciu medzi ľuďmi i komfort kancelárskeho vybavenia. Iní co-working chápu ako členský klub, ktorý láka ľudí, ktorí zdieľajú rovnaké potreby vykonávať podnikateľské aktivity v interaktívnom prostredí". Ďalšia časť sa zhoduje, že sa jednoducho jedná o "netradičné pracovný priestor, kde je vykonávaná seriózna práca v prostredí, ktoré je cenovo dostupné, bez dlhodobých záväzkov, a zároveň flexibilné a jednoduché". A rovnako, že ide o "jednoduchú a veľmi lacnú cestu, ako pracovať v kancelárskom prostredí s ľuďmi, ktorí sú si veľmi podobní". A nakoniec niektorí definujú co-working ako "neformálne stretávanie ľudí, ktorí potrebujú dokončiť nejaký projekt alebo úlohu a chcú pracovať po boku iných".

Bez ohľadu na definíciu môžeme považovať co-working za výkonný a nevšedný spôsob práce, ktorý sa dostáva čoraz viac do podvedomia všetkých, ktorí sú v dnešnom svete viacmenej odkázaní iba na svoj počítač a wi-fi pripojenie.

1.1.1 Podnikanie bez vlastnej kancelárie

Klasické malé kancelárie sú na ústupe. Novou formou práce a podnikania v kancelári sa stal co-working. Co-working môžeme považovať za moderný spôsob podnikania alebo práce vo flexibilnom zdieľanom kancelárskom prostredí. Zmyslom centra

je nebyť len uprostred svojich kolegov a jednej firemnej kultúry, ale vytvárať komunitu rôznych nezávislých odborov alebo firiem.

Klientmi CC sú co-workery, jedná sa väčšinou o živnostníkov z rôznych odborov. Podnikateľ ušetrí náklady za vlastnú kanceláriu, a pritom môže klienta privítať v reprezentatívnych priestoroch. Podnikateľ má možnosť stretnutia so zaujímavými ľuďmi, s ktorými môže nadviazať spoluprácu a pracovať na spoločných zákazkách a projektoch (Štěpan., 2014).

Medzi co-workermi možno nájsť aj tzv. Freelancerov. Freelancer je považovaný za nezávislého profesionála, odborníka na voľnej nohe, ktorý pracuje pre viacerých zamestnávateľov súčasne. Jednoducho ponúka svoje služby tomu, koho ponuka je najvyššia a pre neho zaujímavá. Freelancer môže pracovať na plný alebo len čiastočný úväzok. Zvyčajne má úplnú slobodu vo výkone svojej činnosti, ak plní zadané termíny a zákazník je spokojný. Freelancer najčastejšie pracuje z domu, prípadne môže mať aj vlastnú kanceláriu. Freelanceri sa v posledných rokoch stále viac presúvajú do co-workingových priestorov, kde môžu získať kontakty a naraziť tak na nové partnerské vzťahy, prípadne klientov (Duermyer, 2016).

Co-working ako forma podnikania prispieva k zdieľaniu a výmene vedomostí, a môžu sa tak aktívne podieľať na procese tvorby miestnych inovácií, prepájaní talentovaných ľudí, komunít a firiem. Inak povedané, vznik co-workingových centier a podpora ich vzťahov s ďalšími organizáciami miestneho významu, môže viesť k lokálnemu, sociálnemu i ekonomickému rozvoju. Nasledujúca tabuľka sumarizuje porovnanie hodnôt práce v podniku a v co-workingových priestoroch.

Tabuľka 1 Porovnanie hodnôt podniku a hodnôt co-workingu

Kľúčové aspekty práce v podniku	Kľúčové aspekty práce v co-workingu
Sme niekoho zamestnanci	Si pán sám sebe
Musíš prísť do kancelárie	Sám si určíš svoj pracovný čas
Pracuješ medzi štyrmi stenami	Budeš pracovať tam kde sa cítiš najlepšie
Komunikácie s kolegami ťa vyrušuje od práce	Komunikácia s inými coworkermi ti dodáva energiu do práce, pomáha ti spolupracovať, riešiť problémy a je základom pre tvoj spoločenský život
Pracuješ na projektoch ktoré ti určia	Riešiš problémy ktoré sú pre teba významné

Kľúčové aspekty práce v podniku	Kľúčové aspekty práce v co-workingu
Chce ťa mať na očiach, aby vedeli ako pracuješ	Pracuješ do ukončenia projektu
Oddeľuješ svoj súkromný život od pracovného	Tvoja práca a tvoj život sú prepojené

Zdroj : Jones, Sundsted, Basicalupe 2009

1.2 Hlavné piliere a aspekty co-workingu

Napriek tomu že každý co-working je jedinečný pre svoju polohu, kultúru alebo vybavenie, všetky zdieľajú spoločné hodnoty. Autori DeGuzman a Tang (2011) definovali 5 základných hodnôt, ktoré predstavujú hlavné piliere co-workingu. Sú nimi udržateľnosť, otvorenosť, komunita, spolupráca a dostupnosť.

1. Udržateľnosť

Co-workingové centrá patria medzi sociálne zodpovedné podniky. Udržateľnosť predstavuje vôľu podieľať sa na podpore a rozvoji lokálnych obchodoch a projektoch. Dochádza k väčšiemu využívaniu miestnych statkov a služieb. Co-workingové centrá spájajú členov do lokálnych komunit. V neposlednom rade dochádza k udržaniu schopných ľudí v regióne a k celkovému rozvoju (DeGuzman, Tang, 2011).

2. Dostupnosť

Základnou črtou co-workingu je finančná a fyzická dostupnosť, ktorá napomáha hlavne malým podnikom v počiatočnej fáze šetriť náklady spojené s infraštruktúrou. Ďalším dôležitým faktorom je cenová dostupnosť, flexibilita modelov členstva a štruktúr poplatkov pre jednotlivcov a malé podniky. Najmä možnosť krátkodobého členstva spolu s nízkymi počiatočnými nákladmi. Vďaka časovej flexibilita môžu co-workery v centre pracovať aj počas víkendu, alebo v noci (Brooke et al., 2014).

3. Otvorenosť

Tento pilier co-workingu umožňuje, aby vzniklo prostredie, v ktorom medzi komunitou panuje dôvera. Otvorenosť existuje v toku informácií v rámci komunity súčasných a bývalých členov. K naplneniu hodnoty napomáha aj otvorenosť pracovných priestorov, kde kedykoľvek dochádza k diskusii, či zdieľanie zručností i myšlienok. Vo

vzťahu k okolitým organizáciám, otvorenosť umožňuje prenájom konferenčných priestorov, či organizovanie rôznych prednášok a workshopov širokej verejnosti (DeGuzman, Tang, 2011).

4. Komunita

Spoločenský charakter co-workingu sa prejavuje v ochote členov navzájom si pomáhať v rámci svojich odborných znalostí, či už ide o technický problém alebo návrh obchodnej zmluvy (Deguzman, Tang, 2011). Aj po opustení špecifického priestoru na spoluprácu sú ľudia začlenení v sieti pridružených ľudí a môžu pôsobiť ako mentori alebo konzultanti, čo prispieva k výmene znalostí a budovaniu rozsiahlej siete kontaktov (Schuermann, 2014).

5. Spolupráca

Vďaka tomu, že vedľa seba pracujú ľudia z iných odborov, dochádza k zdieľaniu ich zručností a skúseností. Práca v co-workingových centrách ponúka potenciál pre inšpiráciu, vzájomnú pomoc, učenie sa od ostatných, či nadväzovanie užitočných obchodných kontaktov do budúcnosti. Dochádza k prípadom, kedy človek v IT odbore vytvorí webovú stránku učiteľke cudzieho jazyka a tá mu pomôže zdokonaľiť jeho znalosti z cudzieho jazyka. Obaja čerpajú úžitok, pričom ich to okrem času nič nestojí (DeGuzman, Tang, 2011). Spolupráca zahŕňa aj výmenu poznatkov. Členovia centra majú prístup k hodnotným radám a pomoci, ktoré co-working poskytuje bez zvýšenia finančných nákladov. Funguje na troch úrovniach (Schuermann, 2014):

- Neformálne - náhodné rozhovory počas pracovných prestávok.
- Formálna - dohodnutá spolupráca.
- Systematická - prednášky, semináre a ďalšie vzdelávanie a odborná príprava.

1.3 História a vývoj co-workingu

Co-working zažíva v posledných rokoch obrovský „boom“. Za úspechom co-workingových centier stojí predovšetkým prínos, ktorý svojim členom prinášajú. Centrá vytvárajú komunitu ľudí, ktorá je navzájom poprepájaná a môže vďaka zdieľanému priestoru spolupracovať. Do co-workingu zákazníkov tiahne najmä motivácia a vzájomná inšpirácia. Nemožno nespomenúť tiež kontakty, ktoré ako noví aj stáli zákazníci môžu získať. Oproti

klasickým prenajímaným kanceláriám zákazníkom, prináša väčšiu časovú flexibilitu s výrazne nižšími nákladmi, pretože centrum využívajú a teda platia naozaj len vo chvíli, kedy dané služby potrebujú.

Prvý náznak co-workingového centra siaha až do roku 1995, kedy sa v Berlíne objavilo neziskové združenie, ktoré zoskupovalo sedemnást' ľudí. Spoločným cieľom členov združenia bolo zvýšenie zručností, ktoré sa týkali počítačového softvéru, hardvéru a dátových sietí. V tomto prípade ešte komunita neniesla názov co-working, ale hackspace. Je ale zrejmé, že išlo predovšetkým o budovanie komunity a jej vzájomný rozvoj, čo považujeme za jeden z dôležitých zmyslov co-workingu (Waters-Lynch et al., 2016).

V roku 1999, Brian DeKoven zaviedol pojem "co-working" ktorý definoval ako pracovný štýl na uľahčenie spolupráce a stretnutí. Uvedomil si, že ľudia sú príliš izolovaní a hierarchicky usporiadaní na to, aby mohli spolupracovať a boli považovaní za rovnocenných. Cieľom autora bolo zaviesť proces na väčšiu spoluprácu na pracovisku prostredníctvom nekonkurenčného prístupu, ktorý dáva ľuďom príležitosť pracovať na svojich projektoch (Roth, Mirchandani, 2016).

V tom istom roku došlo k otvoreniu newyorského 42 West 24, prvého ateliéru s prenajímateľnými pracovnými miestami. 42 West 24 vzniklo podobným spôsobom ako mnohé ďalšie co-workingové centrá. Pôvodne sa jednalo o softvérovú firmu, ktorá s cieľom pokrytia prevádzkových nákladov svoje dočasne nevyužitú priestory ponúkla na prenájom iným organizáciám či nezávislým profesionálom (Foertsch, Cagnol, 2013).

Začiatkom roku 2002 došlo k založeniu prvého centra vo Viedni, ktoré nieslo črty co-workingu. Centrum nieslo názvom "UnternehmerInnenzentrum" čo môžeme voľne preložiť ako podnikateľské komunitné centrum. Dnes známe ako Schraubefabrik. O tomto centre sa tiež hovorí ako o matke všetkých viedenských CC a vlajkovej lodi co-workingu v rámci Európy (Foertsch, Cagnol, 2013).

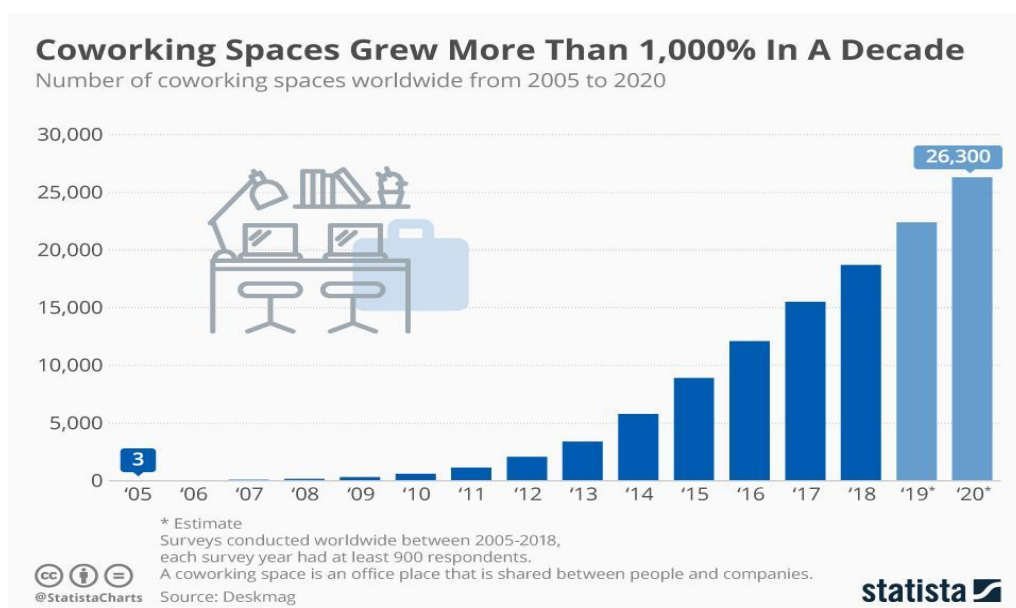
Rok 2005 je významný predovšetkým vďaka založeniu CC Impact Hub v Londýne. V súčasnej dobe sa jedná o najväčšiu co-workingovú značku a ako jediný co-working sa šíri formou franšízy. Impact Hubs sa nachádzajú vo viac ako 100 mestách na 5 kontinentoch a zjednocujú viac ako 16 000 členov so spoločným zameraním na vytváranie merateľného pozitívneho vplyvu (IMPACT, 2016).

Dňa 9. augusta 2005 bola pre verejnosť otvorená prvá zdieľaná kancelária, ktorá vo svojom názve niesla termín „coworking space“ išlo sa o projekt z názvom Regus v San Franciscu. Zakladateľ Brad Neuberg, tento priestor otvoril v rámci komunitného centra pre ženy. Kancelária ponúkala päť až osem pracovných stolov, k prenájmu dva dni v týždni. Co-

working skombinoval slobodu a flexibilitu nezávislej práce so štruktúrou a komunitou tradičných kancelárií. Rok 2005 je vďaka Neubergovej komunitnej iniciatíve považovaný za počiatok co-workingu v dnešnej podobe. Na pamiatku otvorenia prvého oficiálneho co-workingového centra bol 9. august v komunite co-workerov vyhlásený za Deň spolupráce (Fost, 2008).

Už v spomínanom roku 2005 uzreli svetlo sveta prvé tri co-workingové centra. V priebehu desaťročia sa co-workingové priestory rozrástli o viac ako 1 000 percent. V roku 2008 existovalo po celom svete len 160 co-workingových priestorov. O desať rokov neskôr bolo v medzinárodnom meradle 18 700 pracovných priestorov. Predpokladá sa, že počet co-workingov v priebehu roka 2020 dosiahne počet 26 300 na celom svete. Obrázok číslo 1 zobrazuje počet co-workingových centier vo svete (Statista, 2019,a).

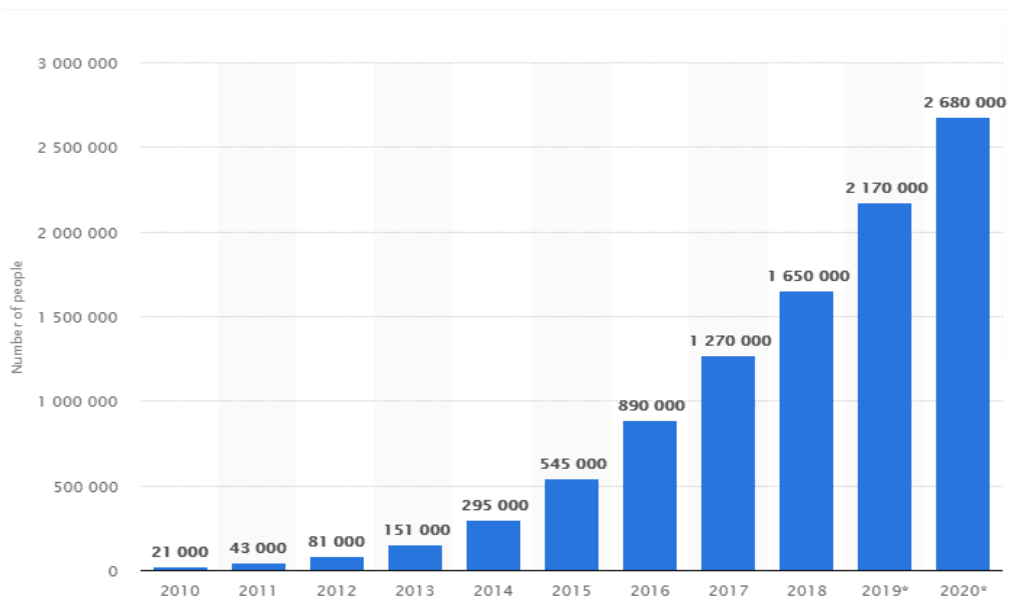
Obrázok 1 Celosvetový počet co-workingových priestorov od roku 2005 po 2020

Zdroj : Deskmag, 2019

Ako nám ukázal predchádzajúci obrázok počet pracovných priestorov na celom svete sa každým rokom výrazne zvyšuje. Len minulý rok vzrástol počet co-workingov približne o pätinu. So zvyšujúcim sa počtom co-workingových priestorov súbežne rastie aj priemerný počet co-workerov. Graf č. 1 nám zobrazuje vývoj počtu členov v co-workingových centrách v rokoch 2010 – 2020. Predpokladá sa, že v roku 2020 počet ľudí pracujúcich v spolupracujúcich priestoroch na celom svete vzrastie na 2,26 milióna, čo je takmer 128-krát viac ako 21 000 pracovníkov v roku 2010 (Statista, 2019,b).

Graf 1 Počet ľudí pracujúcich v co-workingových priestoroch na celom svete v období 2010 - 2020

Zdroj : Statista, 2019b

Globálna trhov hodnota odvetvia co-workingu bola v roku 2018 ohodnoten na 26 miliárd dolárov s ročným rastom na úrovni 36 % celosvetovo, pricom do roku 2022 sa predpokladá ron rast na úrovni 13 % celosvetovo (Amador, 2019).

Obrázok č. 2 zobrazuje analýzu tridsiatich piatich krajín s najvyššou hustotou co-workingových priestorov v porovnaní s ich populáciou. Na základe prieskumu Deskmag, Global Coworking Survey 2019 sa ako prvé tri krajiny umiestnili Luxembursko, Singapur a Írsko, pricom Luxembursko predstavuje z pohľadu rastu co-workingu per capita 8,5 nových priestoroch na každých 1 000 000 obyvateľov, čo je takmer dvojnásobok druhej krajiny v poradí. Vzhľadom na to, že Írsko a Singapur sú menšie krajiny s počtom obyvateľov približne 5 milonov, co-workingov centa sa týchto regionoch zviditeľnili. Spojen kráľovstvo sa nachádza na 5. mieste, Austrália na 6. mieste, Kanada zaznamenala mierne vyšší rast ako USA. Pomerne prekvapiv je desiata pozícia Bulharska. Na najnižšej priečke sa nachádza Bangladéš z počtom 0,1 nových priestorov ročne s porovnaním vzhľadom na populáciu (Hobson, 2019).

Obrázok 2 Krajiny s najvyšším rastom co-workingu per capita

Top Countries Worldwide by Coworking Growth Per Capita		
Rank	Country	Coworking Growth Per Capita
1	Luxembourg	8.5
2	Singapore	4.7
3	Ireland	4.4
4	New Zealand	4.2
5	U.K.	4.0
6	Australia	3.2
7	Canada	2.8
8	U.S.	2.8
9	Hong Kong	2.0
10	Bulgaria	1.8
11	Switzerland	1.8
12	Belgium	1.7
13	Portugal	1.5
14	Finland	1.4
15	Denmark	1.1
16	Malaysia	1.1
17	Israel	1.0
18	Sweden	0.9
19	The Netherlands	0.7
20	U.A.E.	0.7
21	Spain	0.5
22	Germany	0.4
23	South Africa	0.4
24	Morocco	0.3
25	Philippines	0.3
26	France	0.3
27	Poland	0.3
28	Thailand	0.2
29	Kenya	0.1
30	Italy	0.1
31	Vietnam	0.1
32	Indonesia	0.1
33	India	0.1
34	Japan	0.1
35	Bangladesh	0.1

Zdroj : Coworking RESOURCES, 2019

Obrázok č. 3 zobrazuje analýzu päťdesiatich miest s najvyšším rastom co-workingových centier na základe počtu dní medzi otvorením dvoch nových co-workingov. Na základe prieskumu Deskmag, Global Coworking Survey 2019 sa každých päť dní sa otvorí co-workingový priestor v Londýne a každých 7,5 dňa sa otvorí jeden priestor v New Yorku. Táto vysoká frekvencia vzniku nových centier poukazuje na masívny a silný vplyv co-workingov vo veľkých mestách, ale aj na rýchlo rastúce technologické centrá ako Austin a Denver. Na poslednej priečke TOP 50 krajín sa umiestilo hlavné mesto Holandska

Amsterdam, kde počet dní medzi otvorením dvoch nových co-workingových centier predstavuje 47,5 (Hobson, 2019).

Obrázok 3 Mestá s rastúcim počtom co-workingov vzhľadom na počet dní medzi otvorením dvoch nových priestorov

Rank	City	Days Between New Space Opening
1	London, U.K.	5
2	New York City, NY, U.S.	7.5
3	Toronto, Canada	13
4	Austin, TX, U.S.	15
5	Denver, CO, U.S.	16.8
6	Dallas, TX, U.S.	17.8
7	Los Angeles, CA, U.S.	17.8
8	Houston, TX, U.S.	19
9	Melbourne, Australia	20.4
10	Chicago, IL, U.S.	20.4
11	Manchester, U.K.	21.9
12	Berlin, Germany	21.9
13	Sydney, Australia	23.8
14	Manila, Philippines	23.8
15	Kuala Lumpur, Malaysia	23.8
16	Bangalore, India	23.8
17	Singapore, Singapore	25.9
18	Columbus, OH, U.S.	25.9
19	Cape Town, South Africa	25.9
20	Paris, France	28.5
21	Mumbai, India	28.5
22	Leeds, U.K.	28.5
23	Bristol, U.K.	28.5
24	New Delhi, India	31.7
25	Barcelona, Spain	31.7
26	Baltimore, MD, U.S.	31.7
27	Philadelphia, PA, U.S.	35.6
28	San Diego, U.S.	35.6
29	Gurgaon, India	35.6
30	Warsaw, Poland	40.7
31	Vancouver, Canada	40.7
32	San Francisco, CA, U.S.	40.7
33	Salt Lake City, UT, U.S.	40.7
34	Portland, OR, U.S.	40.7
35	Memphis, TN, U.S.	40.7
36	Lisbon, Portugal	40.7
37	Bangkok, Thailand	40.7
38	Washington D.C., U.S.	47.5
39	Tampa, FL, U.S.	47.5
40	Jakarta, Indonesia	47.5
41	Ho Chi Minh City, Vietnam	47.5
42	Dhaka, Bangladesh	47.5
43	Cleveland, OH, U.S.	47.5
44	Charlotte, NC, U.S.	47.5
45	Brussels, Belgium	47.5
46	Brisbane, Australia	47.5
47	Boston, MA, U.S.	47.5
48	Belfast, Northern Ireland	47.5
49	Auckland, New Zealand	47.5
50	Amsterdam, The Netherlands	47.5

Zdroj : Coworking RESOURCES, 2019

1.4 Princípy vzniku co-workingu

Príčiny, ktoré viedli k vzniku co-workingu a zároveň spôsobili rýchly nárast tohto fenoménu autor Hurry (2012) kategorizuje nasledovne:

Nový "typ" pracovníkov – rozmach ICT viedol k vzniku tzv. Knowledge workers (Bizzarri, 2010) alebo Digerati (Fischer, 2008). Podľa Fischera (2008) sú digerati novým typom pracovníkov, ktorí disponujú takým kapitálom, technológiami a znalosťami, že môžu ovládnuť spoločnosť, ktorá je založená na ICT.

Nárast neštandardných pracovných úväzkov - napríklad tzv. Teleworking, čo predstavuje druh práce vykonávanej z domu.

Podpora podnikania - je potrebné upozorniť, že v dnešnej dobe ľudia nepodnikajú z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí, ale opak sa snažia využiť výhody, ktoré ponúka medzera na trhu práce (Fischer 2008).

Potreba sietí - knowledge workers, Digerati sa stali nevyhnutnou súčasťou post-industriálnej ekonomiky a spoločnosť musí nájsť spôsob, ako týchto pracovníkov podporovať. Títo pracovníci začali mať potrebu vytvoriť siete, ktoré by im umožnili ich samostatne fungovanie

Teória ekonomickej racionality - teória potvrdzuje definíciu autora Bizzarri (2010). Coworker si volí tento spôsob práce z dôvodu lacnejšieho prenájmu.

Výsledkom týchto trendov je zrejماً potreba pracovného prostredia pre vysoko kvalifikovaných pracovníkov, ktoré umožňuje tvorbu kontaktov a sietí, a ktoré im uľahčia začiatky podnikania (Hurry, 2012).

Bizzarri (2010) ďalej uvádza, že existujú dva faktory, ktoré prispeli k zrodeniu myšlienky co-workingu. Jedná sa o generačné a profesijné aspekty. Tieto faktory nám umožnili vnímať výhodu a silu internetu, avšak na druhej strane nás naučili vnímať aj problémy, ktoré vznikajú z dôvodov virtualizácie vzťahov. Internet predstavuje obrovskú výhodu pre šírenie nápadov a prístupu k informáciám, avšak za cenu straty komplexnosti sociálnych vzťahov.

1.5 Formy co-workingu

Co-workingové priestory je možné z hľadiska veľkosti rozdeliť do 3 veľkostných kategórii :

- malé CC do 20 členov,
- stredné CC 20-49 členov,
- veľké CC viac ako 50 členov.

Deskmag v prieskume Global Coworking Survey 2011, ktorý bol zameraný na preferencie coworkerov vzhľadom k veľkosti pracovným priestorom ukázal, že viac ako polovica co-workerov, čo predstavuje 54 % preferuje malé co-workingové centra do 20 členov. Zatiaľ čo 21,2 % tvrdí, že dobre sa pracuje práve v priestore so 20-49 členmi co-workingu. Veľké co-workingové priestory sú najmenej obľúbené, menej ako 4 % respondentov uviedlo, že uprednostňuje co-working s kapacitou viac ako 50 členov. Zvyšných 21 % respondentov uviedlo, že veľkosť co-workingu nie je pre nich rozhodujúcim faktorom na výber co-workingového priestoru (De Pellegrin, Foertsch, 2011).

Nasledujúci obrázok č. 4 zobrazuje výsledky prieskumu Global Coworking Survey 2018 v kategórii počet členov.

Obrázok 4 Počet členov co-workingu na základe The 2018 Global Coworking Survey

Zdroj : Deskmag Coworking Statistics, 2018

Na základe výsledkov Desmag (2018) uviedol, že počet co-workingových centier do 25 členov sa každým rokom znižuje. V roku 2012, predstavoval počet cc do 25 členov, 53% z celkového počtu. V roku 2018 počet členov CC do 25 predstavuje už len 33 % z celého počtu. Počet CC s členmi od 25 do 55 podľa výskumu predstavuje 18 %. Najväčšie zastúpenie vo svete patrí skupine od 50 členov, ktorých zastúpenie je 50%.

Co-working združuje komunitu pracujúcich ľudí nezávisle od seba, niektoré co-workingy sa však orientujú na danú skupinu profesionálov. Zameranie co-workingových centier, možno rozdeliť do 2 skupín Smorada, Šrenkel (s. 55) :

1. Všeobecne
2. Špecializované

Všeobecné co-workingové centrá sú určené pre užívateľov bez rozdielu predmetu ich činnosti. Špecializované co-workingové centrá ponúkajú prenájom svojich priestorov len pre určitú skupinu ľudí, ktorí vykonávajú svoju činnosť v rovnakej oblasti. Prevažne sa jedná o oblasti IT, dizajnu a architektúry. Jednou z dôležitých výhod špecializovaných co-workingov je zdieľanie know-how (Smorada, Šrenkel, 2013).

1.5.1 Knižnica ako originálny co-workingový priestor

Knižnice poskytujú nenahraditeľné služby v oblasti zabezpečovania poznávacích, vzdelávacích a kultúrnych potrieb nielen jednotlivcov, ale aj spoločnosti ako celku, preto ich všestranný rozvoj je dôležitým verejným záujmom. Jedna z najstarších a najznámejších knižníc vznikla pred viac ako dvoma tisícami rokov v Alexandrii. Odvtedy knižnice prešli rozsiahlym vývojom. Pôvodne boli knižnice chápané ako miesto slúžiace len pre určitú skupinu ľudí ako boli vedci, a učitelia. Postupom času sa z knižníc stali miesta, kde sa hromadili knihy, ktoré boli sprístupnené širokej verejnosti. Môžeme tak tvrdiť, že knižnice sú považované za prvotný nástroj, ktorý združoval skupinu ľudí s rovnakými záujmami. Donedávna boli knižnice spoločnosťou vnímané ako skladisko s postupne zastarávajúcimi papierovými knihami. Avšak rola knižníc sa prirodzene postupom času mení. Vznikajú nové potreby spoločnosti, ktoré je nutné uspokojovať. V dnešnej dobe je svetovým trendom knižnice pretvárať na miesta vhodné na štúdium, voľnočasové aktivity, zdieľanie nových nápadov a stretávanie komunit. Knižnice sa rekonštruujú, stavajú sa nové budovy, ktoré presnejšie vystihujú užívateľsky prívetivejší koncept a sú viac naklonené vzniku

komunitných centier. Knižnice sa dnes budujú ako viacúčelové priestory určené predovšetkým pre užívanie ľuďmi. S tým je úzko spojená aj potreba priestorov slúžiacich na prednášanie či spoločné pracovné priestory, rovnako ako priestory určené pre individuálne štúdium alebo relaxáciu. Záleží potom už na jednotlivých zriaďovateľoch knižníc, ako tieto potreby vnímajú, uchopia a vstúpia do vedomia širokej verejnosti ako miesto vhodné pre prácu (Antolíková, 2010).

Originálny nápad ktorý predstavuje knižnicu ako originálny co-workingový priestor si svoje miesto našiel aj v Arizone kde v roku 2013 spustili ambiciózný projekt vo verejných knižniciach s názvom Alexandria Coworking Network. Názov je odvodený od Alexandrijskej knižnice, jednej z najstarších knižníc na svete. Alexandrijská knižnica bola už od svojho počiatku využívaná skupinou ľudí, ktorí začínali svoju samostatne zárobkovú činnosť, čo v dnešnej dobe môžeme prirovnať k podnikateľom a freelancerom. Autor Tracy Lea z Arizona State University k tomu dodáva: "Keď nahliadneme do histórie, zistíme, že už v čase vzniku Alexandrijskej knižnice ľudia spolupracovali a riešili problémy svojej doby." Myšlienka verejné knižnice ako co-workingový priestor, ponúkala riešenie ako vrátiť viac ako 2000 rokov po vyhorení Alexandrijskej knižnice, knižniciam ich pôvodnú úlohu (Badgerova, 2013).

Na Slovensku si tento trend zatiaľ svoje miesto buduje a nie je podľa nášho názoru úplne podporovaný zo strany všetkých zriaďovateľov. Avšak počet vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, ktoré knižnice organizovali pre verejnosť predstavoval v rokoch 2007 až 2013 nárast o 23-tisíc. Podujatia prevažne súviseli s nevyhnutnou transformáciou knižníc na komunitné centrá, ktoré ponúkajú priestor pre voľnočasové a vzdelávacie aktivity, spoločenské podujatia, kultúru a kreativitu. Z dokumentu vytvoreného Ministerstvom kultúry pod názvom Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020 vyplýva, že budúcnosťou knižníc na Slovensku je i naďalej plniť svoje poslanie vo vzťahu k verejnosti a poskytovať kvalitné služby podporujúce poznanie, vzdelávanie a kultúru čo najširšiemu okruhu používateľov v inovovanej podobe, ktorá bude postavená na ich tradičných funkciách, ale bude prispôsobená zmeneným podmienkam 21. storočia (Gondová, 2015).

Knižnice majú tak veľkú perspektívu stať ideálnym miestom pre rozšírenie konceptu start-up, akceleratorov namiesto už fungujúcich garáží, upravených skladísk alebo štýlových kancelárií.

1.6 Pozitíva a negatíva co-workingu

Skutočnosť, že trend co-workingu si v posledných rokoch získal podporu, je spôsobené tým, že klasický pracovný svet sa mení. Stále viac a viac ľudí sa snaží pracovať na voľnej nohe. Co-working vytvára optimálne podmienky pre samostatnú prácu i spoluprácu na projektoch, podporuje kreativitu a vzťahovú synergiu.

Existuje niekoľko dôvodov, prečo sa ľudia rozhodnú práve pre prácu v co-workingovom priestore. Príčiny sa menia aj vzhľadom na aktuálnu situáciu podnikateľskej činnosti. Medzi hlavné pozitíva co-workingu patria :

- 1. Úspora nákladov :** Patrí medzi najdôležitejšie výhody co-workingu. Pri zariadovaní pracovných priestorov, je pre podnikateľa spravidla menej finančne náročne platiť za prístup do co-workingového centra, ako si prenajímať vlastnú kanceláriu. Co-working disponuje technickým vybavením ako je pripojenie k internet, kopírovanie, zasadacia miestnosť, kuchyňa.
- 2. Interaktivita, synergia :** Ľuďom sa lepšie pracuje v spoločných priestoroch s ostatnými zamestnancami, nie sú izolovaní z kolektívu. Idey co-workingu je začlenenia sa do komunity podobne pracujúcich a zmýšľajúcich co-workerov.
- 3. Priestor pre dôveru :** Dôvera medzi ľuďmi, žijúcimi v spoločných pracovných priestoroch, vzájomné kontakty sú predpokladom pre úspech pracujúceho podnikateľa.
- 4. Flexibilita :** Variabilita doby prenájmu ako i typ prenájmu umožňujú maximálnu pružnosť pracovnej doby co-workerov. (Hrášková, 2011)

Podľa autorky Döring (2010) môžeme rozdeliť pozitíva co-workingu do 5 nasledujúcich kategórií, ktoré budú ďalej rozšírené o poznatky iných autorov :

1. Efektivita, produktivita a kreativita

Začínajúci podnikatelia, či nezávislí pracovníci si častokrát nemôžu dovoliť prenajímať vlastné pracovné priestory spolu so všetkým potrebným zabezpečením vzhľadom na finančnú náročnosť. Možným východiskom z tejto situácie je práve využitie co-workingového centra, ktorého hlavným cieľom je pomôcť tejto skupine ľudí a uľahčiť im ťažké začiatky v oblasti podnikania (Döring 2010). Bizzarri (2010) dodáva, že kreativita

je stimulovaná vďaka koncentrácii rôznych pracovných profesií a zdieľaniu nápadov, čo v konečnom dôsledku vytvára nové možnosti podnikania. Z hľadiska užívateľov sú CC vytvorené s jedinečnou atmosférou spolupráce, vnútornou klímou a dizajnom, ktorý zohráva významnú úlohu vo vzťahu k produktívnej práci.

2. Harmonizácia pracovného a súkromného života

Ľudia pracujúci z domova majú neraz problém zladiť svoj pracovný život s osobným. Co-workingové centrá poskytujú flexibilitu, ktorá spočíva najmä v možnosti prispôbiť svoju pracovnú dobu životnému štýlu a situácii (Pohler, 2012). Vzhľadom na to, že co-workingové centrá ponúkajú prevažne nepretržité využitie pracovných priestorov, užívatelia si môžu sami koordinovať svoju pracovnú dobu, teda je podporovaná určitá miera nezávislosti. Zároveň podľa Oberhofer (2010) co-working umožňuje jedincom "opustiť prácu v práci" a následne sa sústrediť na voľný čas. Niektoré CC sa snažia rodičom uľahčiť starostlivosť o deti a poskytujú službu detského kútiku (Döring, 2010).

3. Zdieľanie znalostí a sietí kontaktov

Co-working vedie k tvorbe sietí kontaktov a predovšetkým k zdieľaniu vedomostí a nápadov medzi rôznymi odborníkmi (Bizzarri, 2010). Siete kontaktov, ktoré sa vytvárajú v rámci centra, tak majú veľký význam (Pohler, 2012). Co-workingové centrá organizujú neformálne networkingové akcie, kde môžu členovia centra ďalej pokračovať v rozvíjaní sietí svojich kontaktov (DeGuzman, Tang, 2011).

4. Spoločenský aspekt práce

Co-workingové centrá svojim vznikom našli riešenie problému, ktorý spočíval v pociťovaní osamelosti a izolovanosti počas práce z domu. Je síce pravda, že nezávislí pracovníci nevykonávali prácu len z domu, ale napríklad aj v kaviarni, kde mali možnosť náhodne získať kontakty, co-workingové centrá však zaručujú svojim používateľom stretnutie podobne zmýšľajúcich ľudí a interakciu. (Bizzarri, 2010) Spoločenský aspekt práce zvyšuje produktivitu pracovníkov. Takisto Pohler (2012) sa stotožňuje s vyššie uvedeným, aspektom. Podľa autorky má spoločenský aspekt pre projektovo orientovanú prácu, ktorú najčastejšie nachádzame v co-workingových centrách, veľký význam.

5. Zdroje

Jednou z primárnych výhod co-workingu pre začínajúcich podnikateľov je najmä prístup k profesionálnej kancelárskej infraštruktúre. Co-workingové kancelárie zahŕňajú okrem základného vybavenia, ako je stôl, stoličky a bezdrôtové pripojenie na internet, aj komplexné technické vybavenie - tlačiareň, skener a kopírka. (Bizzarri, 2010) Mimo tieto služby co-working poskytuje aj možnosť využitia zasadacích miestností za účelom obchodného rokovania, čo dodáva určitú mieru profesionálneho zázemia (DeGuzman, Tang, 2011). Rovnako redukcia dochádzania a teda úspora času je ďalším výrazným prínosom CC. Döring (2010) dodáva, že co-workingové priestory môžu využiť takisto zamestnávateľia pre svojich zamestnancov, aby tak obmedzili prípadné dlhé dochádzanie z miesta bydliska zamestnanca do miesta výkonu práce zamestnávateľa.

Autorka Pohler (2012) dopĺňa na základe kvalitatívnej štúdie ďalšie prínosy co-workingu a dodáva, že co-workingová centrá majú schopnosť spájať zdanlivé protiklady. Co-working na jednej strane poskytuje pracovníkom veľkú mieru autonómie a flexibility v rozložení pracovnej doby. Na druhej strane prichádzajú pracovníci do co-workingových centier takisto preto, aby časť zodpovednosti postúpili iným a tým svoju autonómiu v niektorých oblastiach obmedzili.

Zatiaľ čo prínosy co-workingu sú pomerne často prezentované, je potrebné uviesť, že rovnako ako v bežnom živote aj v prípade co-workingu existujú aj určité negatíva, riziká a limity. Navyše každému jedincovi vyhovuje vlastný spôsob života, a preto aj napriek nevyhnutnosti nezávislých pracovníkov ako neoddeliteľnej súčasti vyspelých ekonomík nie je reálne, aby týmto spôsobom pracovali všetci.

Za negatíva co-workingových centier môžeme považovať :

1. Fluktuácia

Co-working poskytuje maximálnu mieru flexibility. Táto skutočnosť môže mať v prípade niektorých jednotlivcov, ktorí využívajú služby co-workingu, tiež za dôsledok častú fluktuáciu čo najmä pre jedincov, ktorí preferujú stabilitu môže predstavovať skutočný problém. (DeGuzman, Tang, 2011)

2. Hluk a nedostatok súkromia

Zvýšená úroveň hluku automaticky vyplýva z práce vo veľkom otvorenom priestore a z miery flexibility, ktorú co-workingové centra poskytujú. Každý co-worker si sám určuje pracovnú dobu a prestávky. Co-workingové centrum tak zrejme nebude vhodné pre jedincov, ktorí potrebujú k práci pokoj a sústredenie. S prácou vo veľkom otvorenom priestore je spojený aj nedostatok súkromia. U niektorých profesií je nutné zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách, dátach. (DeGuzman, Tang, 2011).

3. Spoločenský aspekt

Prítomnosť iných ľudí pri práci môže byť pre niekoho prínosom, pre niekoho rizikom. Jednotliví používatelia centra si nemusia navzájom vyhovovať. Každý užívateľ prichádza do co-workingového centra s určitou predstavou o komunite, však táto predstava nemusí byť v skutočnosti naplnená (DeGuzman, Tang, 2011).

Výskumom negatív co-workingu sa zaoberal tiež Foertsch (2012). Jeho výskum bol rozdelený do dvoch častí. Prvá časť výskumu bola orientovaná na bývalých užívateľov co-workingových centier a druhá časť bola následne zameraná na potenciálnych užívateľov co-workingových centier. Zámerom výskumu bolo zistiť, čo ľuďom bráni v tom, aby sa stali skutočnými co-workermi. Je však pozoruhodné, že dôvody, ktoré viedli užívateľov k odchodu z co-workingových centier, sa takmer nezhodujú s tým, čo označili súčasní co-workery za negatíva svojich centier. V prípade súčasných coworkerov bola uznaná ako najväčšia prekážka hluk, zatiaľ čo 29% co-workerov opustilo co-workingové centra z úplne iného dôvodu, konkrétne iba z dôvodu dočasného pôsobenia v danej lokalite. Naopak hluk bol dôvodom k odchodu len v šiestich percentách. Ďalším najčastejším dôvodom k odchodu z co-workingových centier bola situácia, kedy jedinec začal vykonávať takú pracovnú činnosť, pri ktorej bolo stanovené pevné pracovné miesto. Pätina respondentov označila ako dôvod odchodu príliš vysokú čiastku stanovenú za členstvo v co-workingovom centre.

V rámci druhej časti výskumu, ktorá bola zameraná na potenciálnych užívateľov co-workingových centier, bolo zistené, že 30% z tohto okruhu ľudí tu nepracuje z dôvodu vysokej ceny stanovenej za členstvo. Ďalším faktorom, pre 29 % potenciálnych užívateľov, bol nedostatok co-workingových centier v mieste ich bydliska. Naopak 22% ľudí uviedlo, že tento spôsob práce nevyužívajú, pretože pracujú vo veľkej spoločnosti. Vzhľadom k tomuto faktoru autor Foertsch (2012) konštatuje, že s rastúcou veľkosťou zamestnávateľa vzrastá zároveň bariéra voči co-workingu.

Všeobecnú nevýhodu co-workingových centier, predstavuje v súčasnosti skutočnosť, že co-workingová centrá sú lokalizovaná najmä vo veľkých mestách (Döring, 2010).

Koncept co-workingu je zostavený na spolupráci, otvorenosti, komunite a dostupnosti a tieto hodnoty sa objavujú tiež medzi deklarovanými prínosmi práce v CC. Co-workingové centrá sa snažia riešiť riziká práce z domu a zároveň majú aj pridanú hodnotu. Užívatelia majú k dispozícii kancelárske a technické vybavenie, darí sa im lepšie rozložiť pracovný a osobný život a zároveň sú súčasťou komunity podobne zmýšľajúcich ľudí. Zároveň co-working ponúka zvýšenie produktivity a kreativity a v neposlednom rade aj nové príležitosti na podnikanie. Cez všetky pozitíva má však co-working aj negatívne stránky a nemusí byť vhodný pre každého pracovníka. Vykonané výskumy naznačujú, že najčastejšími rizikami práce v co-workingu je hluk, nedostatok súkromia a fluktuácia užívateľov. V nasledujúcej tabuľke si zhrnieme pozitíva a negatíva co-workingu.

Tabuľka 2 Pozitíva a negatíva co-workingových priestorov

pozitíva	negatíva
úspora nákladov	fluktuácia
interakcia, synergia	hluk
spoločenský aspekt práce	spoločenský aspekt
flexibilita	lokalizácia najmä vo veľkých mestách
efektivita	nedostatok súkromia
produktivita	
kreativita	
harmonizácia pracovného a súkromného života	
zdieľanie znalostí a sieť kontaktov	
priestor pre dôveru	
zdroje	

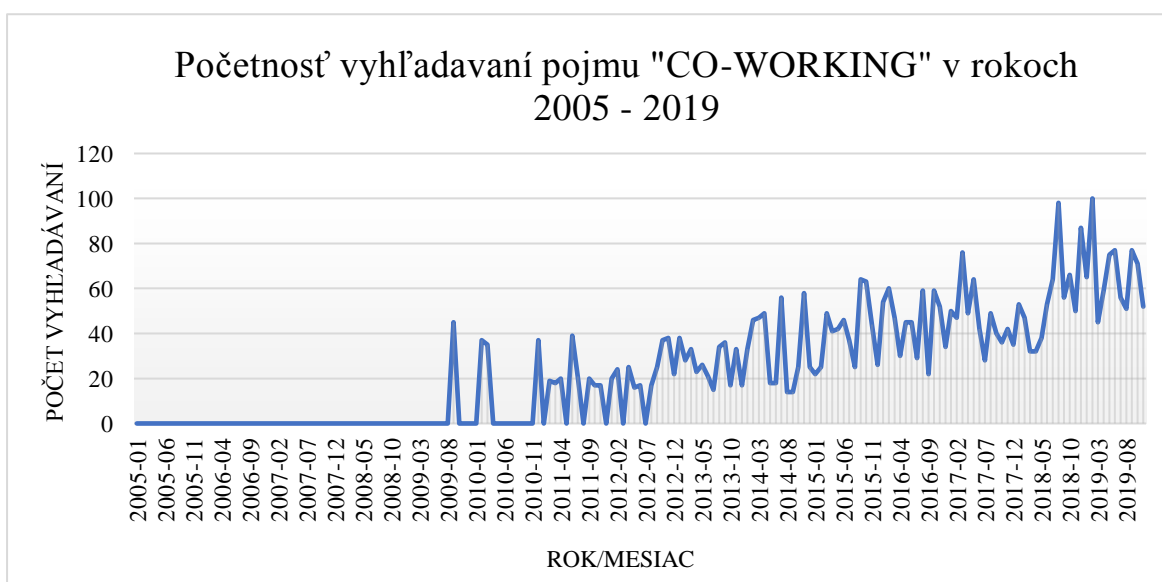
Zdroj : Vlastné spracovanie na základe Hrášková, 2011; Döring, 2010; Bizzarri, 2010; Pohler, 2012; Oberhofer, 2010; DeGuzman, Tang, 2011; Foertsch, 2012

1.7 Co-working na území Slovenskej republiky

V súčasnosti aj na Slovensku stále častejšie rezonuje na trhu práce pojem co-working. Vzhľadom na doteraz krátku históriu co-workingu na Slovensku a absenciu výskumov v tejto oblasti je pojednanie o jeho vývoji sťažené. Ale aj cez túto krátku dobu, sa co-working stal stabilnou zložkou podnikateľského prostredia. Prvé co-workingové centrá na Slovensku vznikli v roku 2010. Väčšina sa neuživila a skôr či neskôr zanikla. Doba sa však posunula a konečne to vyzerá, že co-workingové centrá môžu fungovať aj na Slovensku. Potenciál pre rast existujúcich a vznik nových co-workov na Slovensku je s narastajúcim počtom nových startupov a s rastúcim podielom inovatívnej ekonomiky veľký. Co-workingové centrá na Slovensku sa stali nie len alternatívou práce z domova, ale zároveň aj silným konkurentom bežných kancelárskych priestorov.

Nárast co-workingových priestorov na Slovensku zobrazuje aj štatistika Google Trends, ktorá od roku 2009 zaznamenala nárast v rámci vyhľadávania pojmu „co-working“ na Slovensku. Graf č. 2 zobrazuje krivku početnosti vyhľadávania pojmu co-working na Slovensku v rokoch 2015-2019. Významný nárast vyhľadávania tohto pojmu začal v polovici roka 2014 a svoje doterajšieho maximum dosiahol v úvode roku 2019.

Graf 2 Štatistika popularizácia pojmu „co-working“ na vyhľadávači Google pre Slovensku republiku

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe Google Trends, 2019

Podľa prieskumu autorov Holienka a Racek (2015) s názvom COWORKING SPACES IN SLOVAKIA sa na Slovensku nachádzalo 24 aktívnych co-workingov ktoré sa líšili veľkosťou, zameraním, rozložením. Nasledujúca tabuľka zobrazuje výsledky výskumu co-workingových priestorov v roku 2015 na základe lokalizácie a názvu.

Tabuľka 3 Zoznam aktívnych co-working na Slovensku za mesiac apríl v roku 2015

<i>City</i>	<i>Space</i>	<i>City</i>	<i>Space</i>
Bratislava	Brainhouse	Košice	Co.Šické Coworking Košice
	Clusterhaus		Eastcubator
	Connect Coworking		Salia
	Dvojbodka Cowork	Žilina	VTP Žilina
	HUB Bratislava		Banka Žilina
	Impact Hub Bratislava	Poprad	Kreativo coworking Poprad
	Na Riviére	Šaľa	Coworking Šaľa
	Office	Martin	Cancel
	The Spot	Banská Bystrica	
	UniCare Coworking	Trnava	Modrians house
Nitra	Ponk	Trenčín	Ideaspace
	HIVE5	Prešov	Coworkingové centrum

Zdroj : Holienka, Racek 2015

V roku 2015 sa najviac co-workingových priestorov nachádzalo v meste Bratislava a to konkrétne 10. Viac ako dva co-workingové priestory sa nachádzali v meste Košice. V mestách Žilina a Nitra sa nachádzali dva co-workingové priestory. Ostatné vyššie spomenuté mestá boli zastúpené len jedným co-workingových priestorom.

Počas posledných štyroch rokov (2015-2019) vzniklo na Slovensku viac ako 25 súkromných co-workingových priestorov (Rusiňáková, 2019).

Vzhľadom na cieľ diplomovej práce, ktorá je zameraná identifikáciu aktuálneho rozmiestnenia CC na Slovensku, hlbšie sa danej problematike budeme venovať v praktickej časti.

1.8 Verejná podpora co-workingových priestorov

Štát a miestne samosprávy konečne uznávajú skutočnosť, že ich spolupráca na podpore úspešných a komunitne zameraných co-workingových priestorov je dôležitá. Majitelia a prevádzkovatelia pracovných priestorov sa predtým museli snažiť získať finančné prostriedky pomocou „tradičných“ metód, ako sú súkromné inkubátory, anjelskí investori alebo priatelia a rodina, aby dostali co-workingové priestory do prevádzky (Greenwald, 2017).

V roku 2017 v USA štát Maine schválili návrh zákona, ktorým do Maine Coworking Development Fund vložil 300 000 dolárov. Fond bol vytvorený v roku 2015 s cieľom poskytnúť štátne finančné prostriedky na rozvoj co-workingov v celom Maine. Na základe dostupných informácií zverejnených na webovej stránke mesta Maine, bol tento fond zriadený s cieľom posilniť príležitosti na podnikanie, stimulovať inovácie v štáte zvýšením dostupnosti prostredí pre spoluprácu v pracovnom priestore a riešiť dopyt po dostupných pracovných prostrediach na regionálnom trhu, ktoré podporujú možnosti komunikácie a vytvárania sietí (Greenwald, 2017).

Verejný sektor je pripravený prispievať na financovanie co-workingových priestorov, a to formou vytvárania projektov a partnerstiev. Bez podpory samosprávy by niektoré priestory na spoluprácu nikdy neexistovali, zhodujú sa zakladatelia co-workingov vo Francúzsku. Samosprávy a verejné organizácie, ako napríklad „La Fonderie“, dlho podporovali Co-workingove hnutie prostredníctvom komunikácie na diaľku, plánovania udalostí a vytvárania sietí. Pre štát a samosprávy je spolupráca v skutočnosti zaujímavou súčasťou politiky hospodárskeho rozvoja. Podľa štúdie spoločnosti Silicon Sentier, ktorá skúmala 17 najväčších francúzskych co-workingových centier, práve 12 projektov bolo vytvorených prostredníctvom verejných partnerstiev a iba 5 prostredníctvom súkromných iniciatív (Cagnol, 2013a).

Co-workingové centrá stále častejšie vytvárajú partnerstvá s verejným sektorom, ale zároveň rozvíjajú aj myšlienku zostať nezávislé a nespoliehať sa len na finančné prostriedky z verejného sektora. Cieľom do budúcnosti je aby zamestnanci verejného sektora a co-workery rozvíjali hlbšiu spoluprácu. Tel Aviv je známy svojou začínajúcou scénou a je tiež mestom s mladou populáciou. Podľa Michaela Vole, riaditeľa oddelenia pre mladých a dospelých v meste, „Co-workingové priestory sú nevyhnutným nástrojom pre generáciu Y, ktorá v skutočnosti predstavuje 50% obyvateľov v centre mesta.“ V roku 2011 otvorili v Tel

Aviv dva priestory, ktoré boli označené ako co-working : Knižnicu a Sociálne laboratórium. Priestory sú úplne riadené a financované miestnou samosprávou. Tieto dva priestory sú opísané ako platforma pre mládež, čo im umožňuje uspieť v technickej a sociálnej oblasti. „Je zodpovednosťou miestnej samosprávy vďaka tejto iniciatíve podporovať mladých ľudí“ dodal Vole. Knižnica predstavuje predovšetkým, hniezdo pre mladé začínajúce podniky. Vzhľadom na financovanie z verejných zdrojov, je použitý konkrétny model financovania v podobe podpory z verejných zdrojov v lehote do 4 mesiacov. Takýto model financovania sa bežne používa pri podpore inkubátorov (Cagnol, 2013b).

Odborníci tvrdia že vznik co-workingov už nie je len výstrelok, ale skôr nový spôsob práce a života. Ukázalo sa, že ide o trvalý trend, ktorý v súčasnosti vedie k zásadným zmenám na trhu práce. Nielenže daný trend narúša tradičné štandardy práce v USA a Európe, ale taktiež došlo k výraznému nárastu co-workingových centier aj v juhovýchodnej Ázii. Vysoká miera hospodárskeho rastu v juhovýchodnej Ázii vydláždila cestu pre prosperujúcu komunitu začínajúcich podnikateľov a nezávislých pracovníkov. V dôsledku toho sa zvýšil dopyt po dostupných pracovných priestoroch. Podpora ktorú vláda v juhovýchodnej Ázii poskytuje svojim členom, predstavuje viac ako len samotné kancelárie. Slúži ako univerzálny podporný systém, ktorý pomáha rastúcim a rozvíjajúcim sa začínajúcim startupom tým, že vytvára platformu na vzájomné spojenie. Vláda, co-workingové centrá vníma ako nový strategický nástroj, ktorý môže povzbudiť podnikanie v rámci juhovýchodnej Ázie (Aquino, 2018).

Podpora co-workingových priestorov existuje aj na Slovensku. Vláda pre tento účel zriadila subjekt zameraný na podporu a rozvoj malého stredného podnikania pod názvom Slovak Business Agency, v ktorej sa realizujú projekty na podporu start-upov (Záležáková, 2017). Spolupráca SBA s investormi a inými relevantnými partnermi by mala viesť k vzniku viacerých subjektov a iniciatív zameraných na podporu start-upov na Slovensku. SBA v rámci Slovenska vytvorila Národné podnikateľské centrum, ktorého hlavným cieľom je realizovanie koncepcie jednotného miesta typu „one-stop-shop“, poskytujúceho pod jednou strechou široké portfólio informácií a doplnkových služieb, najmä pre malých a stredných podnikateľov. Zámerom je podporiť aj vznik a rozvoj nových podnikov a motivovať fyzické osoby k vstupu do podnikania. Dôležité miesto, kde sa startupy stretávajú, vymieňajú si praktické rady alebo networkujú, sú práve co-workingové priestory (SBA, 2018).

Výzva s názvom Coworking Akceleračného programu, je projekt realizovaný prostredníctvom Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, vytvára ucelený systém komplexnej podpory vzniku a rozvoja potenciálnych a existujúcich malých a stredných

podnikov v Slovenskej republike. Služba Coworking Akceleračného programu poskytuje pre budúcich podnikateľov skvelú, a navyše bezplatnú príležitosť, ako priviesť svoj podnikateľský nápad a budúci biznis reálne k životu. Zriaďovateľom Coworkingu je SBA, ale pôsobí v NPC. Výzva je poskytovaná v rámci implementácie Národného projektu NPC II – BA kraj (NPC, 2019).

Skúmanie verejnej podpory co-workingových priestoroch v rámci mesta Bratislava je súčasťou praktickej časti našej diplomovej práce. Podrobnejšie sa preto tejto problematike budeme venovať v praktickej časti.

2 Cieľ práce

Hlavný cieľ je zmapovanie fungujúcich co-workingových priestorov na Slovensku a klasifikovať ich podľa špecializácie ich užívateľov. Špecifický cieľ práce je objasniť stav verejnej podpory co-workingovým priestorom v meste Bratislava.

Dôležitou súčasťou pri spracovaní diplomovej práce je výber vhodnej výskumnej otázky. Na základe cieľa diplomovej práce sme si stanovili dve výskumne otázky :

Q1: Existuje určitý fenomén v priestorovom rozložení co-workingov na Slovensku?

Q2: Akú úlohu zohrávajú co-workingové priestory pre inštitúcie verejnej správy vo vybranom regióne?

3 Metodika práce a metódy skúmania

Na zodpovedanie stanovených výskumných otázok a naplnenie cieľa diplomovej práce sme uskutočnili niekoľko nadväzných krokov.

Základným podkladom k spracovaniu teoretickej časti diplomovej práce bolo podrobné naštudovanie si problematiky co-workingových priestorov. Poznatky sme čerpali na základe odbornej domácej i zahraničnej literatúry a výskumných štúdií. Dôležitou súčasťou pri spracovaní teoretickej časti boli výskumy uskutočnené online magazínom Deskmag, ktorý každoročne vydáva globálne štatistiky co-workingu. Získané poznatky z literatúry a z výskumov magazínu Deskmag nám poslúžili na spracovanie teoretickej časti práce.

V praktickej časti diplomovej práce sme využívali údaje získané pomocou kvantitatívnych a kvalitatívnych metód. Prvá výskumná otázka bola zameraná na fenomén priestorového rozloženia co-workingov. Pre zodpovedanie otázky bolo potrebné vytvoriť si vlastnú databázu údajov o co-workingových priestoroch na Slovensku. Za co-working sme považovali priestor, ktorý spĺňal základne črty a charakteristiky, ktoré sme definovali v teoretickej časti diplomovej práce. Takisto sme za co-working považovali priestor, ktorý niesol v samotnom názve slovo „coworking“. Dáta sme získali na základe portálov <http://coworkingy.sk/>, <https://www.coworker.com/search/slovakia>, ktoré však neobsahovali kompletný a aktuálny zoznam co-workingov na Slovensku. Vzhľadom neaktuálnosť dostupných údajov sme pomocou internetu a telefonickej komunikácie zisťovali skutočný počet co-workingov na Slovensku k 15.03.2020. Databázu údajov ako názov, lokalita a konkrétne zameranie co-workingu sme usporiadali v programe Excel podľa príslušnosti ku krajom, okresom, mestám a obciam. Údaje sme následne využili pre potreby skúmania predpokladanej závislosti a mapovej vizualizácie.

Na základe naštudovanej literatúry a teoretickej časti diplomovej práce sme vychádzali z predpokladu, že lokalizácia co-workingov súvisí s väčšou koncentráciou ľudského kapitálu v husto osídlených mestách. Rozhodli sme sa skúmať závislosť daného vzťahu v podmienkach Slovenskej republiky na základe použitia dvoch ukazovateľov. Ako prvý vzťah sme skúmali závislosť medzi hustotou obyvateľstva na km² a počtom co-workingov. Pre potrebu zistenie závislosti medzi dvoma premennými sme využili údaje zo štatistického úradu o hustote obyvateľstva na km² za rok 2019 a počet co-workingových

centier k dátumu 15.3.2020. Ako druhý vzťah sme skúmali závislosť medzi podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a počtom co-workingov. Pre potreby identifikácie priestorové rozloženia co-workingových centier na základe podielu vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva sme využili údaje zo sčítania obyvateľov z roku 2011 a počet co-workingových centier k dátumu 15.3.2020. Údaje z roku 2011 sú najaktuálnejšie údaje o počte obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním, ktoré zachytávajú obyvateľov žijúcich v mestách a obciach. Získane výstupy skúmanej závislosti sme zobrazili pomocou bodových grafov s trendovou lineárnou spojnicou. Na základe skúmania vyššie uvedených faktorov sme chceli poukázať na existenciu priestorového rozloženia co-workingov na Slovensku a potvrdiť predpoklad, že co-workingové centrá sa stávajú doménou miest, konkrétne husto osídlených miest.

Pre potreby mapového zobrazenia lokalizácie co-workingových centier na Slovensku sme využili voľne dostupný program QGIS. Ako vstupné údaje sme využili nami vytvorenú databázu co-workingových centier na Slovensku. Na vizualizáciu údajov sme použili metódu kartogramov a kartodiagramov, ktoré nám zabezpečili najvýpovednejšiu hodnotu výsledku zobrazenia našich dát. Kartogram sme zobrazili pomocou farebnej škály jednej farby od minimálnej po maximálnu hodnotu, kde sme opäť použili už vyššie spomínané ukazovatele : hustotu obyvateľstva na km² a počet vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Pomocou kartodiagramu sme zobrazili špecializáciu jednotlivých co-workingových priestorov. Pre potreby určenia špecializácie sme vychádzali z webových stránok jednotlivých co-workingov a portálov, ktoré sprostredkujú zoznam co-workingových centier na Slovensku. V prípade ak prevádzkovateľ co-workingu konkretizoval svoje zameranie len na určitú klientelu co-workerov, považovali sme tento co-working sa špecifický, a priradili sme ho k príslušnej skupine. Na základe týchto postupov sme identifikovali 9 nasledujúcich skupín špecializácie. Prvú skupinu tvoria všeobecné CC, druhú kreatívne zamerané CC, tretiu technicky zamerané CC, štvrtú spoločenský zamerané CC, piatu skupinu tvoria CC špecializujúce na informačné technológie, šiestu skupinu špecifické CC, siedmu skupinu tvoria CC zamerané na architektúru a dizajn, ôsmu skupinu tvoria CC zamerané na biznis a poslednú skupinu tvoria mini CC.

Vzhľadom na najvyššiu koncentráciu všeobecných a špecializovaných co-workingov v hlavnom meste, sme sa rozhodli samostatne zmapovať co-workingové priestory v okrese Bratislava. Okrem toho, okres Bratislava v rámci Slovenska disponuje s najvyšším podielom vysokoškolsky vzdelaných ľudí. Vytvorené mapové a grafické výstupy sme v praktickej

časti opísali a na základe výsledkov výskumu zhodnotili priestorové rozloženie CC na Slovensku.

Druhú výskumnú otázku sme plánovali zodpovedať pomocou interview. Naším cieľom bolo zamerať sa na význam verejnej podpory CC pre ekonomických aktérov pôsobiacich vo vybranom regióne. Na základe výsledkov, ktoré nám vyplynuli z otázky č.1 sme vybrali región v ktorom sa lokalizuje najväčší počet co-workingov na Slovensku. Z vyššie uvedeného textu vieme, že najväčšia koncentrácia co-workingových priestorov na Slovensku sa lokalizuje práce v regióne Bratislava. Za respondentov interview sme považovali troch predstaviteľov verejnej správy pôsobiacich v meste Bratislava, konkrétne Inštitúciu štátnej správy, regionálnu samosprávu, miestnu samosprávu. Pre potreby interview sme vytvorili 10 jednotných otázok, ktoré by nám dokázali zodpovedať cieľ našej diplomovej práce. Konkrétne otázky boli zostavené na základe naštudovaných koncepcií : Koncepcia rozvoja inkubátorov a poskytovania služieb inkubátorovej starostlivosti pre začínajúce podniky na Slovensku 2016, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky BSK 2014-2020, Smart City Bratislava rozumné mesto 2030.

Žiaľ vzhľadom na mimoriadnu situáciu, spôsobenú koronavírusom sme boli nútení pristúpiť k zrušeniu plánovaných osobných interview. Jediná možnosť v tejto ťažkej situácii ako komunikovať s potencionálnymi respondentami bola formou neosobného interview prostredníctvom e-mailu. Pre potreby nášho výskumu sme pomocou e-mailovej komunikácie kontaktovali predstaviteľov verejnej podpory s prosbou o vyplnenie vypracovaných otázok prostredníctvom internetu. Zo strany štátu sme kontaktovali Národné podnikateľské centrum, konkrétne sme komunikovali s vedúcou oddelenia podpory podnikateľskej praxe v Slovak Business Agency pani Martinou Piroškovou. Zo strany Bratislavského samosprávneho kraja sme komunikovali so zástupcami oddelenia stratégie a územného rozvoja pani Kollárovou a pánom Hakelom. Zo strany Magistrátu mesta Bratislava sme komunikovali so splnomocnenkyňou mesta Bratislava pre inovácie pani Petrou Dzurovčinovou . Od vyššie uvedených osôb sme získali odpovede na otázky zamerané na verejnú podporu co-workingových priestorov v meste Bratislava. Zároveň sme si vedomí, že vzhľadom na obmedzenie, ktoré pri zodpovedaní otázok nastalo nezískame tak hĺbkové informácie týkajúce sa podpory CC zo strany verejných aktérov ako by to bolo možné pri osobnom stretnutí. Z odpovedí sme však získali informácie o tom ako jednotliví aktéri verejnej správy vnímajú dôležitosť co-workingových priestorov, ich podporu a prípadnú spoluprácu. Taktiež aký význam majú co-workingové priestory pre verejných

ekonomických aktérov pôsobiacich v meste Bratislava. Získane výstupy sme následne spracovali a zhodnotili pre potreby zodpovedania druhej výskumnej otázky.

3.1 Definícia GIS

Podľa autorky Kusendovej (2003) geografické informačné systémy sa charakterizujú z pohľadu geografa ako informačné systémy orientované na modelovanie geografického priestoru a riešenie parciálnych a komplexných vedeckých a praktických geografických problémov, pričom sa môžu vytvárať izolovane, alebo sú súčasťou rozsiahlejších riešiteľských komplexov. Na základe uvedeného sa dá konštatovať, že geografické informačné systémy predstavujú pre geografa nielen aplikáciu, ale najmä nástroj pomocou ktorého systémovo pristupuje ku geoinformatike.

V našej práci využívame GIS na vytvorenie máp, ktoré nám pomohli lepšie vizualizovať priestorové rozloženie co-workingových centier na Slovensku a samostatne v meste Bratislava.

3.1.1 QGIS

QGIS ako nástroj je profesionálna voľne dostupná GIS aplikácia, ktorá je šírená pod licenciou GNU General Public License a je súčasťou voľne dostupného projektu Open Source Geospatial Foundation (OSGeo). Podporuje množstvo vektorových, rastrových a databázových formátov a funkcií. Posledné vydanie aplikácie k dátumu písania práce je QGIS 3.12. QGIS poskytuje neustále rastúci počet funkcií poskytovaných spolu s doplnkami. Pomocou QGIS môžete vizualizovať, spravovať, upravovať, analyzovať údaje a zostavovať tlačiteľné mapy (QGIS, 2020).

V QGISe sme robili mapové výstupy na základe vopred zozbieraných dát o polohe a špecializácií co-workingových centier na Slovensku. Pre zobrazenie početnosti co-workingových centier v jednotlivých krajoch na Slovensku sme použili kartogram. Pre potreby zobrazenia špecializácie co-workingových centier sme využili kartodiagram.

3.1.2 *Kartogram*

Kartogram je grafická vyjadrovacia metóda, ktorá sa používa na mapách na vyjadrenie relatívnych kvantitatívnych údajov, vypočítaných ako podiel z rozlohových ukazovateľov (z veľkosti územných jednotiek vyjadrených topografickým tvarom obcí, okresov, krajov, štátov, ale aj geomorfologických celkov či geografických regiónov), alebo nerozlohových ukazovateľov vyjadrených diagramovými znakmi (Pravda, 2004).

3.1.3 *Kartodiagram*

Kartodiagram je mapa, do ktorej sú prostredníctvom diagramov alebo grafov znázornené absolútne hodnoty štatistických dát, vzťahujúcich sa buď ku konkrétnym bodom alebo k vymedzeným čiastkovým celkom. Okrem diagramov mapa zvyčajne obsahuje aj prvky fyzickogeografického základu, v rozmedzí a podrobnosti podľa potrieb účelu mapy. Tieto prvky sú spravidla generalizované a potlačené tak, aby bol na prvý pohľad viditeľný pôvodný zámer autora mapy. Kartodiagramy je možné rozlíšiť podľa vzťahu vkladáných objektov k územiu na bodové, líniové a plošné. Mapa je vždy tvorená množinou diagramov, znázorňujúcich kvantitatívne charakteristiky, ktoré sú spracované v rámci celej zobrazenej plochy. Pre dáta v celej mape musia byť vytvorené objektívne stupnice (Friedmannová, 2012).

3.2 **Definícia interview**

Interview je považované za najefektívnejšiu, no najobťažnejšiu metódu získavania kvalitatívnych dát. Autor Miovský (2005) interview označuje za rozhovor, ktorý je uskutočňovaný a moderovaný za určitým cieľom a účelom. Autor Gavora (2006) interview charakterizuje ako vedený rozhovor výskumníka so skúmanou osobou, pričom sa vyznačuje priamym kontaktom aktérov, ide teda o komunikáciu tvárou v tvár.

Vzhľadom na danú situáciu sme uprednostnili interview, ktoré sa konalo neosobnou formou prostredníctvom emailu. Na základe naštudovaných koncepcií uvedených v kapitole metodika sme zostavili komplex otázok, ktoré sme predložili respondentom. Naším cieľom bolo zistiť ako verejné inštitúcie sídlia v meste Bratislava vnímajú co-workingové priestory a objasniť stav verejnej podpory daným co-workingom. Respondentami boli

predstavitelia inštitúcií verejnej správy pôsobiaci v meste Bratislava. Ako sme uviedli v kapitole 3 jednalo sa o štát, regionálnu samosprávu a miestnu samosprávu. Respondentkou za verejnú inštitúciu štát bola pani Martina Pirošková pôsobiaca v Slovak Business Agency. Respondentkou zastupujúcou Bratislavský samosprávny kraj bola pani Kollárová. Respondentkou zo strany Magistrátu mesta Bratislava bola pani Petra Dzurovčinová .

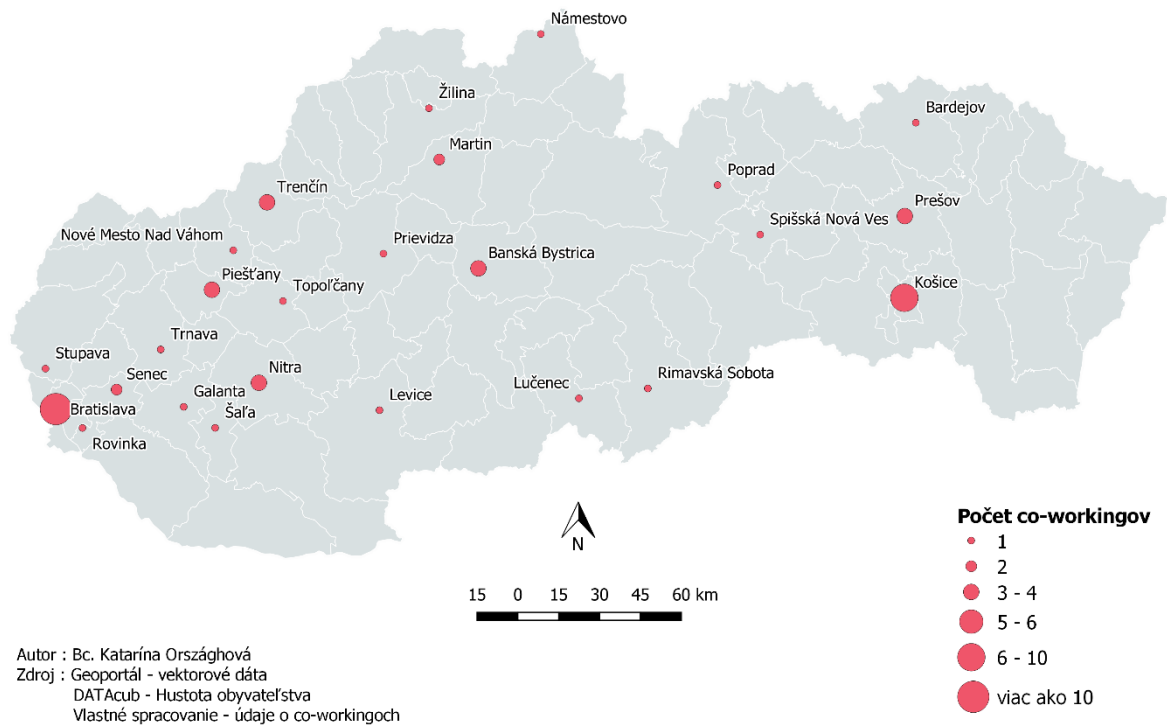
4 Výsledky

V kapitole výsledky práce uvádzame výsledky za jednotlivé čiastkové práce ktorých, cieľom bolo získať údaje o priestorovom rozložení co-workingových priestorov na Slovensku a význame týchto priestorov pre verejných aktérov pôsobiacich v meste Bratislava. V prvej časti popíšeme priestorové rozloženie co-workingových priestorov na základe skúmanej závislosti vybraných faktorov a mapových výstupov z programu QGIS. V druhej časti samostatne zmapujeme co-workingové priestory v okrese Bratislava. V poslednej časti na základe výstupov z interview popíšeme mieru podpory co-workingových priestorov zo strany verejných aktérov pôsobiacich v meste Bratislava.

4.1 Zmapovanie co-workingových priestorov na Slovensku

Na základe výsledkov analýzy, ktorá bola zameraná na zmapovanie jednotlivých co-workingových priestorov, sme na Slovensku k dátumu 15.3.2020 identifikovali 62 co-workingových priestorov. Čo s porovnaním s výskumom prezentovaním v kapitole 1.6 z roku 2015 predstavuje nárast o 158 %. Počet zachovaných co-workingov v porovnaní s rokom 2015, ktoré svoju činnosť stále vykonávajú je 13. Ide konkrétne o nasledujúce priestory : Impact HUB, Connect, Dvojbodka, HUB Bratislava, Ponk, Hive5, Salia, Eastclubator Košice, Banka, Idea Space, Coworking Šaľa, Cancel a Business inovation center. Nárast novootvorených co-workingových priestorov v porovnaní s rokom 2015 predstavuje 104 % z celkového počtu co-workingov. Nasledujúci obrázok č.5 poskytuje prehľad co-workingových centier na Slovensku.

Obrázok 5 Co-workingové centrá v jednotlivých mestách na Slovensku

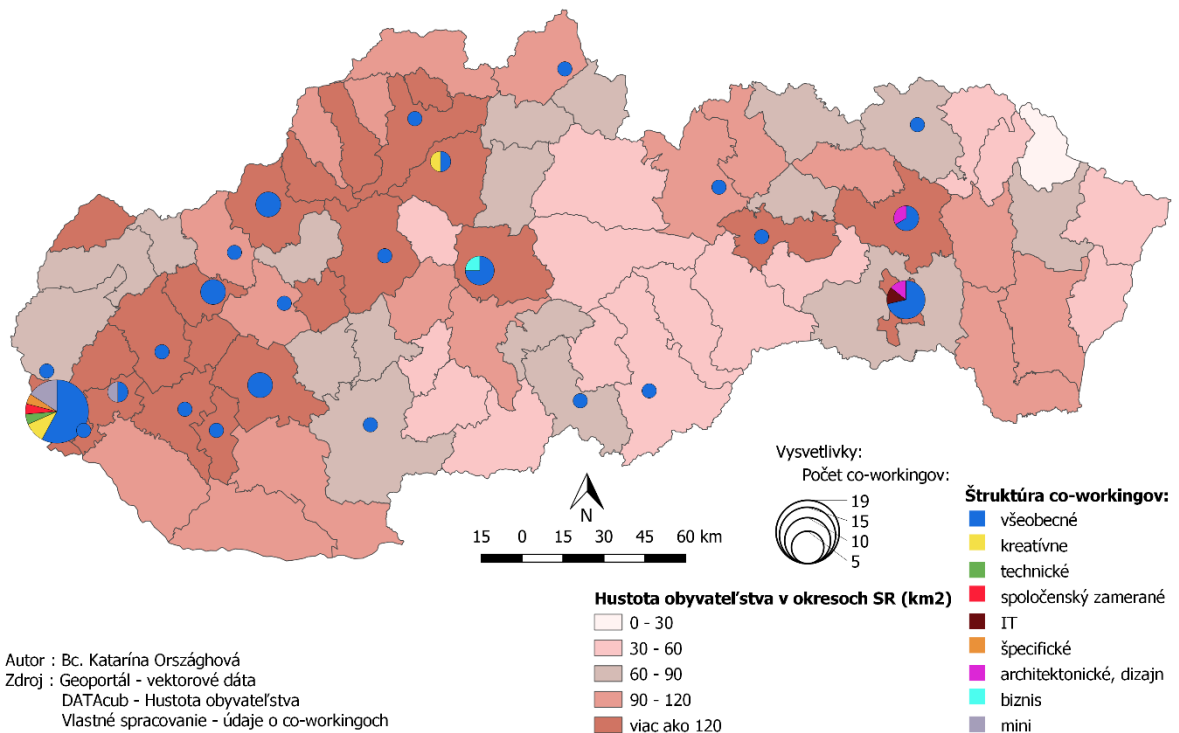

Zdroj: Vlastné spracovanie

Identifikované co-workingové centrá sa nachádzajú v 23 mestách a v 1 obci. Na zobrazenie počtu co-workingov v jednotlivých mestách sme zvolili prvky s geometriou typu bod (point feature), ktoré sú veľkostne rozlíšene. Presný zoznam co-workingových priestorov ku 15.3. 2020 môžete nájsť v prílohe č.1. Príloha obsahuje príslušnosť k danému mestu alebo obci a názov co-workingového centra. Na základe obrázku č. 5 môžeme vidieť že najväčší počet co-workingov sa nachádza v meste Bratislava, a to konkrétne 19.

Pre potreby zodpovedania našej prvej výskumnej otázky sme analyzovali 2 ukazovatele, hustotu obyvateľstva a podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Nasledujúci obrázok č. 6 poskytuje prehľad co-workingových centier na Slovensku, kde sme zohľadnili hustotu obyvateľstva na km² v okresoch Slovenskej republiky a špecializáciu jednotlivých co-workingov.

Obrázok 6 Co-workingové centrá na základe špecializácie

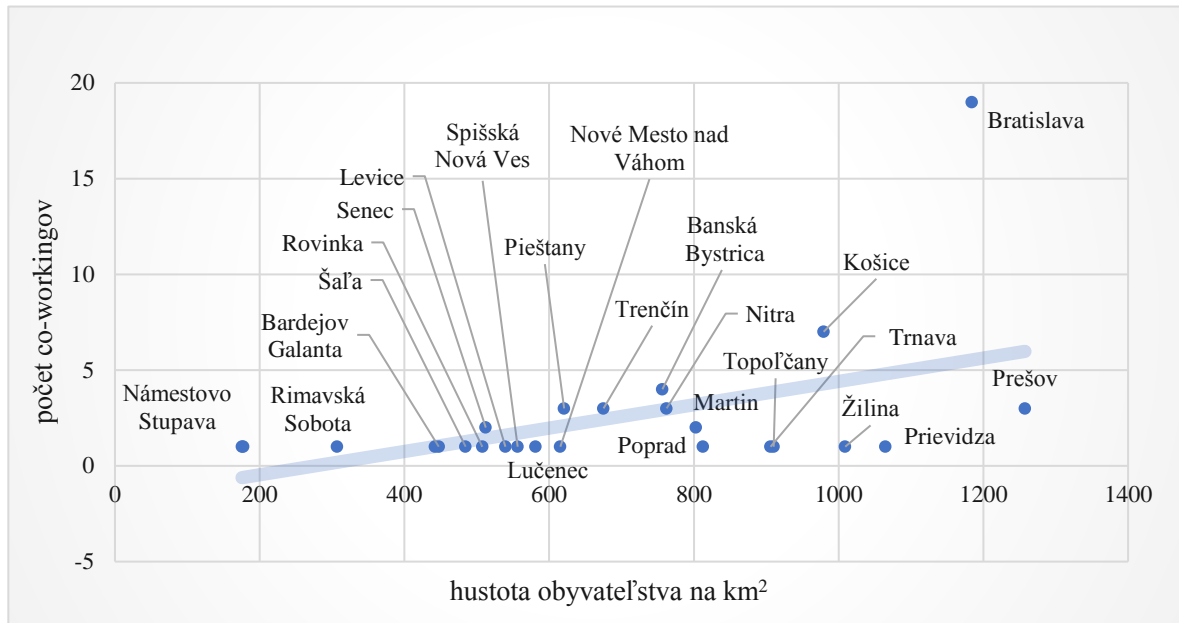
Zdroj : Vlastné spracovanie

Cieľom vytvorenia mapy bolo identifikovať priestorové rozloženie co-workingových centier na základe hustoty obyvateľstva. Na základe dostupných dát vieme, že priemerná hustota obyvateľstva na km² na Slovensku je 111. Pomocou vizualizácie údajov môžeme vidieť, že co-workingové centrá sa prevažne nachádzajú v husto osídlených okresoch Slovenska. V najhustejšie osídlených okresoch na Slovensku sa nachádza až 87 % co-workingových centier. V okresoch, ktoré spadajú do kategórie 90 – 120 podľa hustoty obyvateľstva na km², sa nachádza 6 % co-workingov. Do kategórie 60 – 90 podľa hustoty obyvateľstva na km² patria aj okresy Lučenec, Levice a Bardejov a ich podiel na celkovom počte co-workingov na Slovensku je 5 %. Co-working nachádzajúci sa v okrese Rimavská Sobota spadá do kategórie 30 – 60 podľa hustoty obyvateľstva na km² a zastúpenie co-workingu v tejto skupine je 2 %. Na základe identifikácie špecializácie co-workingových centier môžeme vidieť, že na Slovensku prevládajú co-workings, ktoré sú všeobecne zamerané. Len 22% z celkového počtu co-workingov je špecificky zameraných. Jedná sa najmä o mini co-workings a co-workings zamerané na kreatívnu komunitu co-workerov, IT, dizajn a biznis. Na základe mapového výstupu môžeme tvrdiť, že čím sú co-workings

lokalizované vo väčších mestách, tým je variabilita daných co-workingov väčšia a dochádza aj k určitej špecializácii.

V nasledujúcom grafe č. 3 sme zisťovali či existuje závislosť medzi hustotou obyvateľstva na km² a počtom co-workingov v jednotlivých mestách.

Graf 3 Závislosť medzi hustotou obyvateľstva a počtom co-workingov na Slovensku za rok 2019

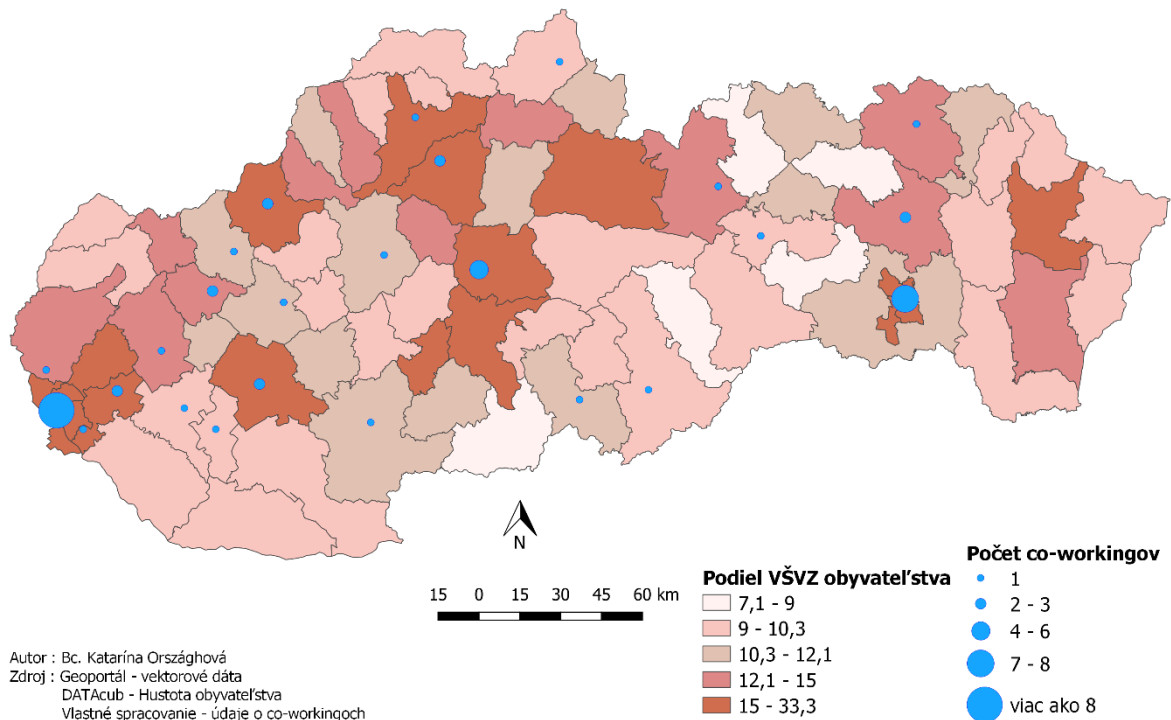

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe výsledkov analýzy o počte co-workingov, 03/2020; DATAcube – Hustota obyvateľstva – obce za rok 2019, ŠÚ SR

Hodnota na osy Y zobrazuje počet co-workingov a hodnota na osy X hustotu obyvateľstva na km² v jednotlivých mestách. Pomocou trendovej spojnice sme spojili body daného grafu a môžeme potvrdiť že existuje pozitívny vzťah medzi závislou a nezávislou premennou, ktorý hovorí o tom, že čím máme väčšiu hustotu obyvateľstva, tým viacej co-workingov sa v danom meste nachádza. Týmto vzťahom sme poukázali na skutočnosť, že co-workingy sú doménou husto obývaných miest. Názvy jednotlivých miest spolu s hustotou obyvateľstva a počtom co-workingov sú uvedené v prílohe č.2.

Nasledujúci obrázok č. 7 poskytuje prehľad o počte co-workingových centier vzhľadom na podiel VŠVZ obyvateľstva v okresoch SR.

Obrázok 7 Co-workingové centrá podľa lokalizácií v okresoch SR

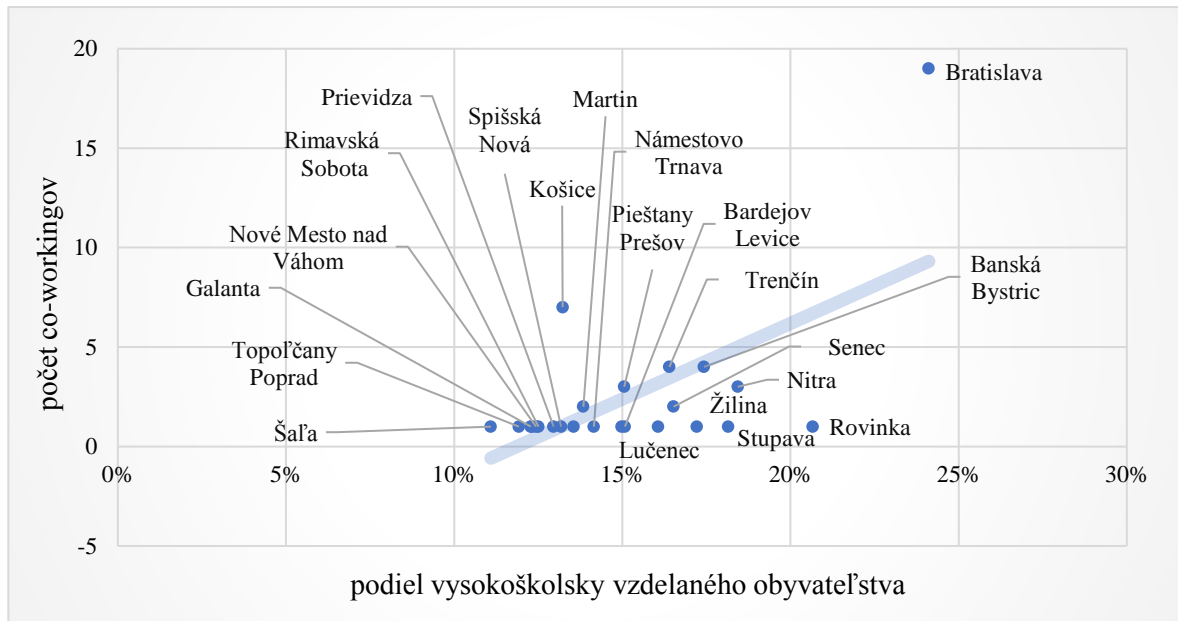

Zdroj : Vlastné spracovanie

Pomocou mapovej vizualizácie údajov môžeme vidieť, že co-workingové centrá sú lokalizované prevažne v okresoch s vyšším podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Na základe dostupných dát vieme, že priemer podielu vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v roku 2011 predstavuje hodnotu 12,55 %. V okresoch, v ktorých podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov dosahuje nadpriemer sa lokalizuje až 80 % co-workingov. V kategórii okresov, ktorá zobrazuje podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nad 15 % sa nachádza 58 % co-workingov. V okresoch, ktoré spadajú do kategórie 12 – 15 vzhľadom na podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva sa nachádza 29 % co-workingov z celkového počtu na Slovensku. V okresoch, ktoré spadajú do kategórii menej ako 12, vzhľadom na podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov sa lokalizuje 13 % co-workingov.

V nasledujúcom grafe č. 4 sme zisťovali či existuje závislosť medzi vysokoškolsky vzdelaným obyvateľstvom a počtom co-workingov v jednotlivých mestách.

Graf 4 Závislosť medzi podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a počtom co-workingov

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe výsledkov analýzy o počte co-workingov, 03/2020 ; DATAcube – Obyvateľstvo podľa dosiahnutého vzdelania, ŠÚ SR

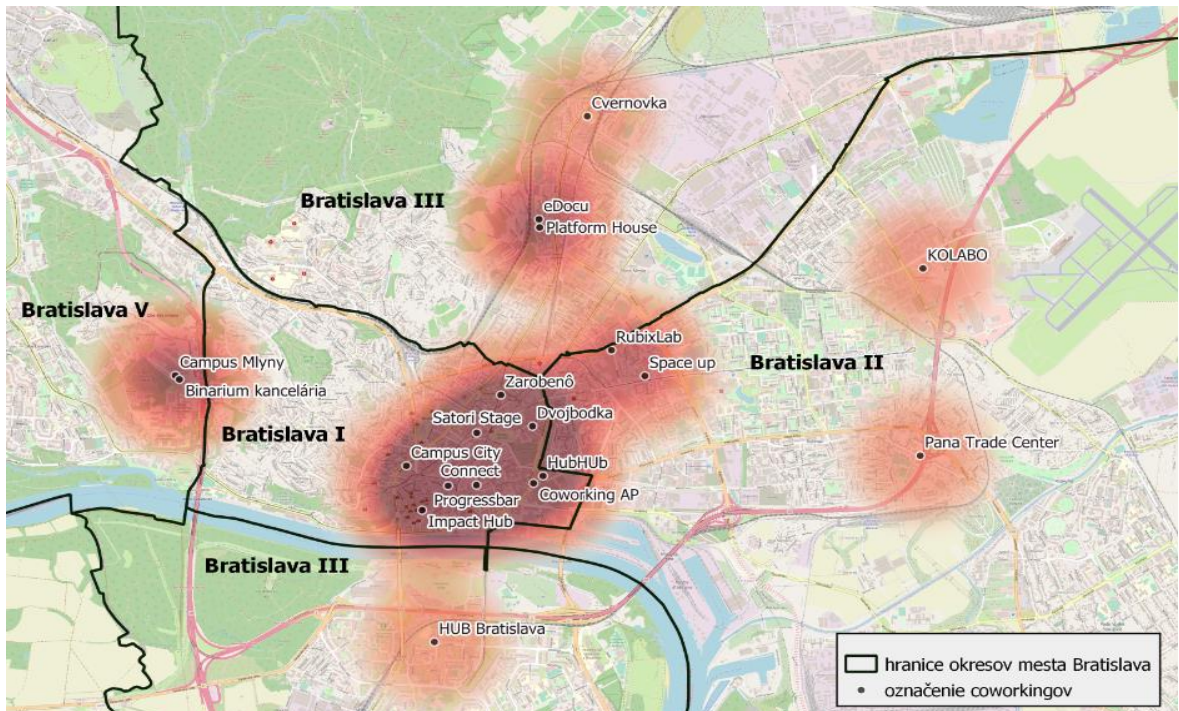
V danom grafe hodnota na osy Y vyjadruje počet co-workingov a hodnota na osy X podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Spojením bodov trendovej spojnice sa potvrdil predpoklad, že existuje pozitívny vzťah medzi závislou a nezávislou premennou, ktorý hovorí o tom, že čím máme väčší podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, tým väčší počet co-workingov sa v danom meste nachádza. Vyššie uvedeným vzťahom sme chceli poukázať na skutočnosť, že co-workingy sa primárne sústreďujú v mestách, kde sa nachádza väčšia zásoba vysokej úrovne ľudského kapitálu. Názvy jednotlivých miest s podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a počtom co-workingov sú uvedené v prílohe č.3.

Z analýzy závislosti vybraných faktorov vyplýva, že lokalizácia jednotlivých co-workingových priestorov súvisí s hustotou obyvateľstva na km² a zároveň aj vyššou koncentráciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na jednom mieste. Na základe vyššie uvedených zistení môžeme potvrdiť, že mestá, konkrétne husto osídlené mestá, poskytujú výhodu pri lokalizácii co-workingov, pretože disponujú väčšou koncentráciou kreatívnych ľudí na jednom mieste.

4.2 Co-workingové priestory v meste Bratislava

Na základe výsledkov analýzy zozbieraných dát, bolo v okrese Bratislava identifikovaných 19 co-workingových centier k dátumu 15.3. 2020. Obrázok č. 8 poskytuje náhľad lokalizácie co-workingových priestorov v jednotlivých okresoch mesta Bratislava.

Obrázok 8 Zmapovanie co-workingov v okresoch mesta Bratislava

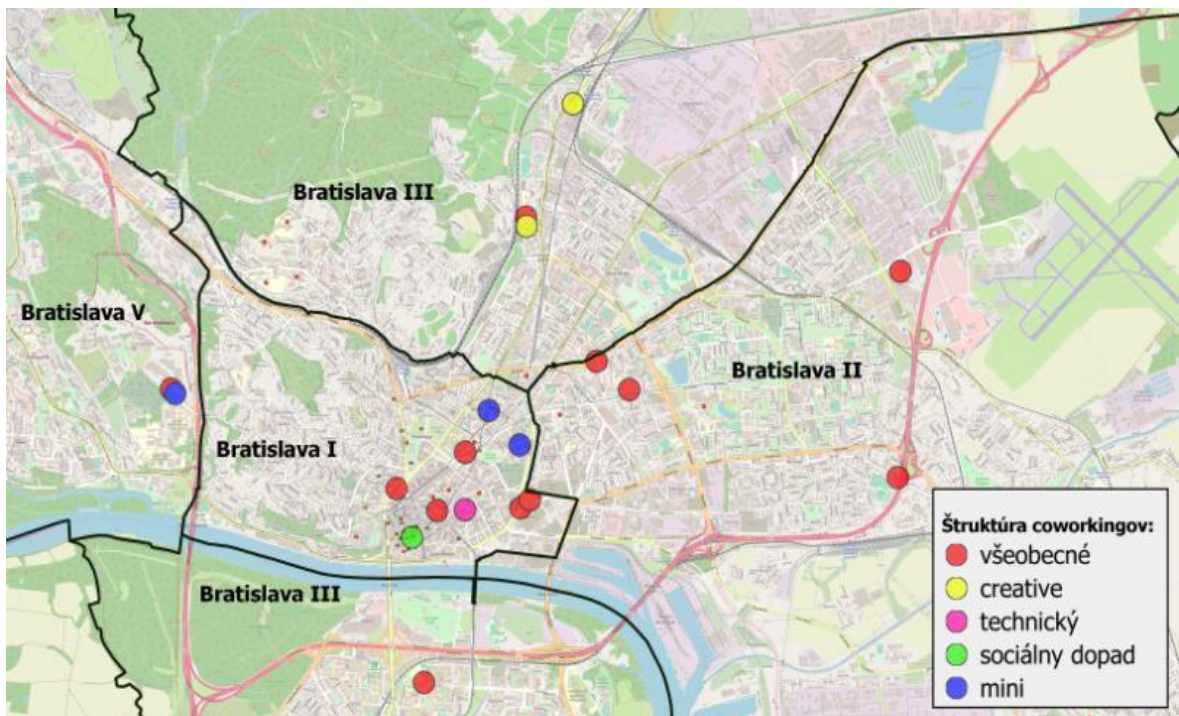
Zdroj : Vlastné spracovanie na základe výsledkov analýzy o počte co-workingov, 03/2020; Geoportál – vektorové dáta

Identifikované co-workingové centrá ležia na území všetkých piatich okresoch mesta Bratislava. Pre zobrazenie koncentrácie väčšieho počtu co-workingov v malom priestore sme zvolili zobrazenie heatmaps, ktoré vizualizuje ohniská co-workingov. Ak sa pozrieme bližšie na priestorové rozloženie co-workingov v meste zistíme, že za jadro lokalizácie co-workingov môžeme považovať okres Bratislava I. , konkrétne mestskú časť Staré mesto. V okrese Bratislava I. sa nachádza 9 co-workingových priestorov, čo predstavuje 47 % všetkých co-workingov v hlavnom meste. Na 1,06 km² tak v danom okrese pripadá práve jeden co-working. Za periferiu z hľadiska priestorového rozloženia co-workingov môžeme považovať okresy Bratislava II. – V. . V okrese Bratislava II. sme identifikovali 4 co-workingové priestory, jeden co-working tak v danom okrese pripadá na 23 km². V nasledujúcom okrese Bratislava III. sa nachádzajú 3 co-workingové centrá, jeden co-working v okrese pripadá na 25 km². V okrese Bratislava V. sa lokalizujú 2 co-workings,

jeden co-working tak pripadá na 47 km². Najmenší počet co-workingov a to konkrétne 1 co-working sme identifikovali v okrese Bratislava IV. Zoznam jednotlivých co-workingových priestorov so zaradením do okresu, názvom a adresou poskytuje príloha č. 4.

Nasledujúci obrázok č. 9 poskytuje prehľad zamerania jednotlivých co-workingových priestorov v meste Bratislava.

Obrázok 9 Zmapovanie špecializácie co-workingov v okresoch mesta Bratislava

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe výsledkov analýzy špecializácie co-workingov, 03/2020; Geoportál – vektorové dáta

Ako sme už uviedli v kapitole 4.1 variabilita co-workingov je výraznejšia vo väčších mestách a prejavuje sa určitou formou špecializácie. V meste Bratislava sa nachádza 42% co-workingov so špecifickým zameraním. Na základe obrázkovej prílohy môžeme vidieť, že najviac špecializovaných co-workingov sa lokalizuje v okrese Bratislava I., jedná sa o co-workingy typu mini, technicky zameraný co-working a co-working s dôrazom na sociálny dopad. Co-workingové priestory, ktoré sú zamerané na kreatívnu komunitu co-workerov sa lokalizujú v okrese Bratislava III. V okrese Bratislava V. sa blízko seba nachádzajú co-workingové centrum so všeobecným zameraním a co-working typu mini. V okrese Bratislava II. a Bratislava IV. sa nachádzajú len co-workingy so všeobecným zameraním.

Nasledujúca tabuľka č. 4 poskytuje zoznam špecializovaných co-workingových priestorov znázornených na vyššie uvedenom obrázku podľa zaradenia do okresu, názvu a špecializácie.

Tabuľka 4 Špecializované co-workingové priestory v meste Bratislava

okres	Názov	špecializácia
Bratislava I	Impact Hub	sociálny dopad
Bratislava I	Progressbar	technický
Bratislava I	Dvojbodka	mini
Bratislava I	Zarobenô co-working	mini
Bratislava I	Campus City	všeobecný
Bratislava I	HubHub	všeobecný
Bratislava I	Connect	všeobecný
Bratislava I	Satori Stage	všeobecný
Bratislava I	Coworking AP (NPC)	všeobecný
Bratislava II	Space up	všeobecný
Bratislava II	RubixLab	všeobecný
Bratislava II	Pana Trade Center	všeobecný
Bratislava II	KOLABO	všeobecný
Bratislava III	Platform House	creative
Bratislava III	Coworking Cvernovka	creative
Bratislava III	HUB Bratislava	všeobecný
Bratislava III	eDocu coworking	všeobecný
Bratislava V	Binarium kancelária	mini
Bratislava V	Campus Mlyny	všeobecný

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe výsledkov analýzy

Na základe vyššie uvedených výsledkov môžeme potvrdiť že aj v hlavnom meste Bratislava dochádza k priestorovému rozloženiu jednotlivých co-woringových centier.

4.3 Význam co-workingových priestorov pre verejných ekonomických aktérov

Kompletný zoznam otázok, ktoré boli predmetom neosobného interview môžete nájsť v prílohe č. 5. Prieskumu formou neosobného interview sa zúčastnili 3 respondenti pôsobiaci vo verejnej správe:

Respondent č.1 – Slovak business agency konkrétne respondent z inštitúcie Národného podnikateľského centra ďalej len NPC,

Respondent č. 2 – Bratislavský samosprávny kraj ďalej len BSK,

Respondent č.3 – Magistrát mesta Bratislava ďalej len BA.

Hlbšiu analýzu výsledkov neosobného interview sme však vykonali len z výstupov od respondenta č.1 a respondenta č.3. Respondenta č. 2 zastupujúceho BSK sme síce oslovili so žiadosťou o spoluprácu na výskume, odpovede ktoré sme získali však nebolo možné ďalej spracovať pre potreby všetkých uvedených otázok. Jediným výstupom zo strany BSK bolo pozitívne vnímanie co-workingových priestorov lokalizovaných v meste Bratislava. Odpoveď z emailovej komunikácie je uvedená v prílohe č. 6.

V nasledujúcej časti uvádzame výsledky našej analýzy.

1. Ako vnímate co-workingové priestory pôsobiace v meste Bratislava?

BA : Co-workingové priestory sú súčasťou inovačného a podnikateľského ekosystému v meste a z pohľadu inovácií sú pre nás dôležitými partnermi.

NPC: Sú rozmanité a v závislosti od cieľovej skupiny prispôbované ich potrebám.

Na základe výstupu k otázke č.1 môžeme zhodnotiť, že respondenti vnímajú co-workingové priestory pôsobiace v Bratislave pozitívne. Zo strany magistrátu považujú co-workingy za súčasť tvorby inovačného a podnikateľského ekosystému v meste. Ako sme už uviedli v teoretickej časti našej diplomovej práce, co-working prispieva k aktívnej tvorbe miestnych inovácií a tento fakt nám potvrdil aj magistrát mesta. Inštitúcia SBA naopak vníma rozmanitosť a závislosť co-workingov od cieľovej skupiny čo sme mohli pozorovať aj prostredníctvom špecializácie jednotlivých co-workingových priestorov pôsobiacich v Bratislave.

2. Považujete co-workingové priestory za významných aktérov rozvoja podnikania a šírenia podnikateľských nápadov v meste? Svoju odpoveď prosím zdôvodnite.

BA: Určite áno, nielen koncentráciou talentu, príležitostí a skúseností, ale aj ich schopnosťou rýchlo reagovať, spájať sa a vytvárať riešenia. Vidíme ich rýchle reakcie na súčasnú krízu návrhom riešení, organizáciou virtuálnych stretnutí (hackathonov) či dobrovoľnej podpore.

NPC: Áno, pretože vytvárajú priestor pre združovanie sa budúcich podnikateľov a podnikateľov, ktorí vytvárajú komunitu, a tak podporujú nielen vznik nových podnikateľských nápadov, ale aj presadzovanie ich kvalitu.

Na otázku č. 2 predstavitelia verejných inštitúcií odpovedali jednoznačne. Co-workingy vnímajú ako miesto združovania kreatívnej komunity čo môže smerovať k vytváraniu nových príležitosti a nápadov. Vo vypracovanej koncepcii Smart city Bratislava 2030 sa taktiež kladie dôraz na aktívnu spolupráca mesta s vedecko-výskumným, podnikateľským a kultúrno-kreatívnym sektorom, kde patria aj co-workingové priestory. Z pohľadu SBA co-workingy prispievajú k tvorbe miestnych inovácií, prepájaniu kreatívnej skupiny ľudí a podnikov.

3. Viete odhadnúť, koľko co-workingových priestorov sa v súčasnosti nachádza v meste Bratislava?

BA: Viaceré poznám osobne, či už Novú Cvernovku, Campus, HubHub, eDocu, Impact Hub, a ďalšie.

NPC: Nie, na pravidelnej báze zanikajú a vznikajú nové.

Na základe výstupu k otázke č.3 môžeme zhodnotiť, že osoba zastupujúca magistrát mesta Bratislava pozná názvy niekoľkých co-workingových priestorov lokalizovaných v skúmanom regióne. Respondent SBA síce vníma životný kolobeh co-workingových priestorov, nepozná však konkrétny názov co-workingu lokalizovanom v meste Bratislava. Vzhľadom na odpovede respondentov môžeme pozorovať nedostatočnú informovanosť verejnosti o fungujúcich co-workingových priestorov v danom meste. Ako hlavný problém vnímame zverejňovanie neaktuálneho zoznamu co-workingových priestorov pôsobiacich v meste Bratislava. Zo skúsenosti pri spracovaní databázy potrebnej na vypracovanie

výskumnej otázky číslo 1, môžeme potvrdiť že neexistuje aktuálny zoznam co-workingových priestorov pôsobiacich v meste Bratislava.

4. Spolupracujete v súčasnosti s nejakým konkrétnym co-workingovým priestorom v meste Bratislava? Ak áno, tak s kým a prečo práve s tým priestorom?

BA: Zapájame ich do prípravy našich strategických dokumentov ako odborných partnerov, otvárame tematické oblasti podľa ich zamerania, zapájame sa do ich akceleratorov so spätnou väzbou (mentoring) a zvažujeme spoločné aktivity a projekty.

NPC: Nie, projekt to neumožňuje.

Odpovede na otázku č. 4 nám poskytujú jasne vyjadrenia k súčasnej spolupráci zo strany respondentov. Zo strany magistrátu mesta, je možné predpokladať budúcu spoluprácu s co-workingovými priestormi nachádzajúcimi sa v meste Bratislava. Rozsah a štruktúra podpory však momentálne nie je konkretizovaná. Zo strany inštitúcie SBA môžeme sledovať obmedzenie, ktoré vyplýva z predloženej výzvy s názvom Co-working akceleračného programu, o ktorom sme sa zmienili v kapitole 1.8.

5. Považujete za dôležité podporovať co-workingové priestory v meste? Svoju odpoveď prosím zdôvodnite.

BA: Nie je to v kompetencii mesta, ale áno, je dôležité, aby boli súčasťou ekosystému.

NPC: Áno. Slovak Business Agency je orientovaná na podporu malých a stredných podnikov. V rámci projektu Národné podnikateľské centrum je jedna aktivita cielená aj na podporu coworkingových/inkubátorových priestorov, kde vzniká podnikateľská komunita podporujúca vznik ďalších nápadov. Z tohto dôvodu považujeme za dôležité vytváranie a podporu coworkingov v meste.

Na základe odpovedí respondentov môžeme zhodnotiť že skúmané inštitúcie považujú za dôležité podporovať co-workingové priestory v meste Bratislava. Avšak vzhľadom na limity, ktoré im stanovujú kompetencie, podpora verejných co-workingov zo strany magistrátu mesta nie je umožnená. Z odpovede SBA vyplýva, že vnímajú benefity, ktoré poskytujú co-workingové centrá pre svojich užívateľov a v neposlednom rade aj pre región, v ktorom sa lokalizujú.

6. Podporujete v súčasnosti nejakou formou co-workingové priestory v meste Bratislava? (napr. fin. príspevkami, poskytnutím priestorov za výhodných podmienok, alebo propagáciou)

BA : Nie.

NPC : Nie, projekt to nedovoľuje.

Na základe zistených výstupov k otázke č. 6 môžeme súčasne vnímať absenciu akejkolvek podpory co-workingových priestorov predstaviteľmi inštitúcií verejnej správy. Dôvodom sú už vyššie spomínané fakty. Zo strany magistrátu mesta môžeme určiť za hlavný dôvod absencie podpory, nedostatočné kompetencie v danej oblasti. Zo strany SBA môžeme pozorovať ohraničenosť spôsobenú presne vymedzenou štruktúrou podpory vzťahujúcej sa len na podmienky uvedené v konkrétnej výzve.

7. Plánujete do budúcnosti podporovať co-workingové priestory v meste Bratislava? Ak áno, tak ako? Ak nie, tak prečo?

BA : Zvažujeme efektívne formy podpory. Zatiaľ to nemá jasné kontúry.

NPC : Nie, projekt to neumožňuje zatiaľ.

Na základe získanej odpovede zo strany magistrátu mesta môžeme pozorovať potencionálnu možnosť budúcej podpory co-workingových priestorov. V koncepcii Smart City Bratislava rozumné mesto 2030, môžeme evidovať jeden z dôležitých cieľov zameraných na podporu podnikania a kultúrno-kreatívneho priemyslu, do ktorého co-workingy bezpochyby patria. Zároveň však mesto vníma chýbajúcu sieť existujúcich co-workingov. Zo strany SBA opäť môžeme sledovať viazanosť na konkrétnu výzvu.

8. Ohľadne podpory rozvoja podnikania preferujete radšej podporu jednotlivých podnikateľov - jednotlivcov, alebo poskytovateľov priestorov pre začínajúcich podnikateľov?

BA: Táto téma nie je v priamej kompetencii mesta, avšak mesto má záujem o živý inovačný ekosystém na svojom území. Za efektívnu formu podpory zatiaľ považujeme možnosť pracovať s našimi otvorenými dátami na portáli opendata.bratislava.sk a výzvy mestského laboratória, do ktorých sa môžu zapojiť.

NPC: Jednotlivcov.

Na základe získaného výstupu zo strany magistrátu mesta nie je možné jasne určiť preferenciu podpory subjektov. Aj napriek tomu že nie je v priamej kompetencii mesta podporovať co-workingy, nestrácajú záujem o spoluprácu na vytváraní inovačného ekosystému. Svoju preferenciu v oblasti podpory jednoznačne určila inštitúcia SBA, je však samozrejmé, že daná preferencia je limitovaná účelom vypísanej výzvy.

9. Uvažujete nad zriadením alebo rozšírením co-workingového priestoru vo svojej pôsobnosti?

BA: Zatiaľ nie.

NPC : Slovak Business Agency má momentálne otvorený coworking a inkubátor v BA. Plus virtuálny inkubátor je otvorený po celom Slovensku a coworking sa plánuje otvoriť v pobočkách NPC, teda vo všetkých krajských mestách.

Na základe výstupu k otázke č. 9 vieme, že verejná inštitúcia magistrátu mesta nezvažuje nad zriadením co-workingové priestoru vo svojej pôsobnosti. Na základe vyššie uvedených odpovedí považujeme za jeden z hlavných dôvodov, na základe ktorých magistrát mesta neuvažuje nad zriadením co-workingu, kompetenčné obmedzenia. Z pohľadu SBA sme sa už v kapitole 1.8, zmenili o fungovaní co-workingu v skúmanom regióne. Za dôležitú informáciou však zo strany SBA považujeme víziu vo forme zriadenia co-workingových priestoroch vo všetkých krajských mestách.

10. Chceli by ste na záver niečo dodať v spojitosti s podporou co-workingových priestorov, alebo začínajúcich podnikateľov v meste Bratislava, čo nebolo zodpovedané a čo považujete za dôležité?

K uvedenej otázke sa nevyjadril žiaden z respondentov. Vzhľadom na to predpokladáme, že všetky dôležité informácie súvisiace s podporou co-workingových priestorov boli uvedené v predchádzajúcich odpovediach.

Na základe výstupov v kapitole 4.1 a 4.2 vieme, že v meste Bratislava sa nachádza najhustejšia sieť co-workingových priestorov na Slovensku. Mesto zároveň disponuje s najvyšším podielom vysokoškolsky vzdelaných ľudí a najväčším počtom hustoty obyvateľstva na km² zo skúmanej skupiny, čo spôsobuje aj určitú variabilitu daných co-workingov a dochádza k špecializácii. Z uvedených výstupov neosobného interview môžeme skonštatovať, že všetky tri inštitúcie co-workingové priestory vnímajú pozitívne. V oblasti podpory daných priestorov môžeme tvrdiť, že Bratislavský kraj daný typ podpory nevníma. Magistrát mesta Bratislava síce spolupracuje s co-workingovými centrami na tvorbe strategických dokumentov a zapája ich do aktivít súvisiacich s inovačným a podnikateľským ekosystémom v meste. Priama forma podpory však nevzniká. Magistrát mesta však vníma dôležitosť podpory co-workingových priestorov, žiaľ momentálne disponuje absenciou konkrétnych nástrojov na podporu. Najlepšie vníma podporu co-workingových priestorov inštitúcia SBA, ktorá na základe zverejnenej výzvy podporuje podnikateľské nápady alebo projekty.

5 Diskusia

Hlavným prínosom diplomovej práce je, že poskytuje údaje o co-workingových priestoroch lokalizovaných na Slovensku i podpore daných priestorov verejnými aktérmi pôsobiacimi vo vybranom regióne Bratislava. Skutočnosť, že trend co-workingu si v posledných rokoch získal podporu, je spôsobené tým, že klasický pracovný svet sa mení. Stále viac a viac ľudí pracuje na voľnej nohe. Prínosy práce ako spolupráca, otvorenosť, komunita a dostupnosť sú deklarované v každom co-workingu (Hrášková, 2011; Döring, 2010; Bizzarri, 2010). Nárast počtu co-workingových priestorov je za posledné roky viditeľný. V priebehu desaťročia sa co-workingové priestory rozrástli o viac ako 1 000 percent (Statista, 2019,a). Na Slovensku žiaľ môžeme pozorovať absenciu výskumov v tejto oblasti. Zároveň sme dospeli k zisteniu, že na Slovensku chýba databáza, ktorá obsahuje aktuálny zoznam fungujúcich co-workingových priestorov. Webový portál <https://coworkingy.sk/> informuje len o 26 co-workingových priestoroch, o zostávajúcich 36 portál neinformuje.

Náš výskum bol zameraný na zmapovanie jednotlivých co-workingových priestoroch na Slovensku ako aj na faktory, ktoré ovplyvňujú lokalizáciu co-workingov. Z našej analýzy vyplynulo, že k dátumu 15. 03. 2020 bolo identifikovaných 62 co-workingových priestorov. Z porovnania s výskumom od autorov Holienku a Raceka (Holienska, Racek 2015), ktorí v roku 2015 identifikovali na Slovensku 24 coworkingových priestorov, môžeme zhodnotiť, že nastal nárast tohto fenoménu na Slovensku o 158%. Nami identifikované coworkingové centrá sa nachádzali v 23 mestách a v 1 obci. Nárast co-workingových priestorov vedie aj k väčšej variabilite. Variabilita co-workingov formou špecializácie sa preukázala najmä vo väčších mestách a z celkového počtu co-workingov sme identifikovali 22 % špecializovaných. Jednalo sa najmä o mini coworkingy a coworkingy zamerané na kreatívnu komunitu co-workerov, IT, dizajn a biznis. Zo skúmania vybraných faktorov vyplynulo, že lokalizácia jednotlivých co-workingových priestorov súvisí s hustotou obyvateľstva na km² a zároveň aj vyššou koncentráciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na jednom mieste. Mestá, konkrétne husto osídlené mestá, poskytujú na základe našich výsledkov výhodu pri lokalizácii co-workingov, čo je spôsobené väčšou koncentráciou kreatívnych ľudí na jednom mieste. Autorka Döring (2010)

však naopak považuje lokalizovanie co-workingov najmä vo veľkých mestách za všeobecnú nevýhodu.

Význam co-workingových priestorov pre verejných ekonomických aktérov a analýza podpory daných priestorov predstavovala druhú časť výsledkov našej práce. Respondenti verejných inštitúcií pôsobiaci v regióne Bratislava vnímajú co-workingové priestory pozitívne. V oblasti podpory daných priestorov sme identifikovali, že Bratislavský kraj daný typ podpory nevníma. Magistrát mesta Bratislava aktívne spolupracuje s co-workingovými priestormi na tvorbe strategických dokumentov a zapája ich do aktivít súvisiacich s inovačným a podnikateľským ekosystémom v meste. Priama forma podpory však nevzniká vzhľadom na absenciu konkrétnych nástrojov v skúmanej oblasti. Podpora vo forme zastrešenia podnikateľského nápadu či poskytnutie priestoru na 4 mesiace vyplýva z výzvy inštitúcie SBA pod názvom „Coworking Akceleračného programu“. Zo strany SBA sme na základe výstupov z interview spozorovali najpozitívnejší vzťah k verejnej podpore ale zároveň aj ohraničenosť spôsobenú presne vymedzenou štruktúrou podpory vzťahujúcej sa len na podmienky uvedené v konkrétnej výzve. Štúdie autorov (Greenwald, 2017; Cagnol, 2013; Aquino, 2018), o ktorých sme sa zmienili v kapitole 1.8, poskytujú dobré príklady z praxe verejnej podpory co-workingových priestorov v zahraničí. Na základe výsledkov neosobných interview konštatujeme, že napriek pozitívnemu vnímaniu co-workingových priestorov zo strany verejných inštitúcií existujú v oblasti verejnej podpory medzery.

V neposlednom rade diplomová práca poskytuje aj niekoľko námetov pre pokračovanie vo výskume týkajúceho sa co-workingových priestorov na Slovensku. Budúci výskum by sa mohol zamerať na konkrétne vypracovanie koncepcie na podporu co-workingových priestorov na Slovensku. Výskum by mohol byť orientovaný na možnosti odstránenia bariér pri poskytovaní verejnej podpory zo strany skúmaných inštitúcií. Námet koncepcie by bol vypracovaný na základe dobrých príkladov z praxe a v konečnej verzii predložený jednotlivým verejným ekonomickým aktérom. Ďalšou možnosťou budúceho výskumu je zameranie sa na využitie potenciálu verejných knižníc ako originálnych co-workingových priestorov a ich aplikácií na Slovensku s využitím príkladu z praxe projektu „Alexandria Coworking Network“ uvedenom v kapitole 1.5.1. V neposlednom rade by sa budúci výskum mohol zamerať na porovnanie vývoja počtu co-workingových priestorov s aktuálnym trendom a opätovné zmapovanie jednotlivých priestorov.

Záver

Hlavný cieľ diplomovej práce spočíval v zmapovaní fungujúcich co-workingových priestorov na Slovensku a preskúmaní významu co-workingových centier pre verejných ekonomických aktérov pôsobiacich v danej lokalite.

Zároveň sme sa snažili zodpovedať aj 2 naformulované výskumné otázky. Prvá výskumná otázka bola zameraná na identifikáciu určitého fenoménu v priestorovom rozložení co-workingov na Slovensku. Na základe výsledkov analýzy, sme na Slovensku k dátumu 15.3.2020 identifikovali 62 co-workingových priestorov. Z celkového počtu co-workingov na Slovensku sa lokalizuje v Bratislave 19. Pomocou mapových výstupov sme zobrazili priestorové rozloženie co-workingov na Slovensku. Z výsledkov závislosti vybraných faktorov vyplynulo, že lokalizácia jednotlivých co-workingových priestorov súvisí s hustotou obyvateľstva na km² a zároveň aj vyššou koncentráciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na jednom mieste. Na základe výsledkov môžeme skonštatovať, že mestá, konkrétne husto osídlené mestá, poskytujú výhodu pri lokalizácii co-workingov, pretože disponujú väčšou koncentráciou kreatívnych ľudí na jednom mieste. Druhá výskumná otázka bola orientovaná na význam co-workingových priestorov pre verejných ekonomických aktérov pôsobiacich v meste Bratislava. Z výsledkov neosobného interview vyplynulo, že všetky tri inštitúcie co-workingové priestory vnímajú pozitívne. V oblasti podpory daných priestorov vzišlo, že Bratislavský kraj daný typ podpory nevníma. Magistrát mesta vníma dôležitosť podpory co-workingových priestorov, žiaľ disponuje absenciou konkrétnych nástrojov na podporu daného typu. Najlepšie vníma podporu co-workingových priestorov inštitúcia SBA, ktorá pod záštitou vlády podporuje podnikateľské nápady či projekty.

Z pohľadu stanoveného cieľa diplomovej práce a naformulovania výskumných otázok možno konštatovať, že hlavný cieľ ako aj výskumné otázky boli zodpovedané. Výsledky, ktoré sme nadobudli poskytujú dobrý základ pre pokračovanie vo výskume o co-workingových priestoroch na Slovensku, ako aj o poznatkoch z oblasti podpory co-workingov inštitúciami verejnej správy.

Zoznam použitej literatúry

AMADOR, Cecilia. *Coworking is the new normal and these stats prove it* [online]. 2019. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: <https://allwork.space/2019/05/coworking-is-the-new-normal-and-these-stats-prove-itt/>

ANTOLÍKOVÁ, Emília. *Správa o činnosti pracovnej skupiny pre komunitné aktivity knižníc* [online]. 2010, roč. 11, č. 7. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: http://www.infolib.sk/files/Novy_portal_infolib_subory/danka_birova/komunitne-aktivity.pdf

AQUINO, Kyle. *Government Extends Support to Coworking in Southeast Asia* [online]. 2018. [cit. 2020-02-25]. Dostupné na: <https://medium.com/@xanderforder11/government-extends-support-to-coworking-in-southeast-asia-847cf1eb1b59>

BADGEROVA, Emily. *Why Libraries Should Be the Next Great Start-Up Incubators* [online]. 2013. [cit. 2020-02-10]. Dostupné na: <https://www.citylab.com/life/2013/02/why-libraries-should-be-next-great-startup-incubators/4733/>

BIZZARRI, Carlotta. *The Emerging Phenomenon of Coworking. A Redefinition Of Job Market in Networking Society*. In: Müller [online]. 2014. 36 s. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=2533911>

BIZZARRI, Carlotta. *The Emerging Phenomenon of Coworking. A Redefinition Of Job Market in Networking Society* [online]. In: Müller, Karel; Roth, Steffen; Zak, Milan (eds.): *Social Dimension of Innovation*. Prag; Linde, 2010. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=2533911>

BROOKE, Rory. et al. *Supporting Places of Work: Incubators, Accelerators and Co-working Spaces* [online]. London: URS, 2014, 144 s. [cit. 2020-03-03]. Dostupné na: https://www.london.gov.uk/sites/default/files/supporting_places_of_work_-_iacs.pdf

CAGNOL, BY RÉMY. *Public Support of Coworking Spaces: The Example of France* [online]. Deskmag, 2013a. [cit. 2020-02-18]. Dostupné na: <http://www.deskmag.com/en/public-support-of-coworking-spaces-the-example-of-france-la-cantine-mutinerie-676>

CAGNOL, BY RÉMY. *Should the public sector fund coworking spaces?* [online]. Deskmag, 2013b. [cit. 2020-02-18]. Dostupné na: <http://www.deskmag.com/en/public-sector-fund-coworking>

DEGUZMAN, Genevieve V.- TANG, Andrew I. *Working in the “UnOffice”: a Guide to Coworking for Indie Workers, Small Businesses, and Nonprofits*. San Francisco: Night Owls Press, 2011. 378 s. ISBN 978-1-937645-01-4.

DE PELLEGRIN, Lukas – FOERTSCH, Carsten. *Global Goworkinf Survey* [online]. Deskmag, 2011, 37 s. [cit. 2020-02-05]. Dostupné na: https://issuu.com/lukas_dp/docs/global_coworking_survey__english_

DESKMAG. *Global Coworking Survey* [online]. Deskmag, 2018. [cit. 2020-02-05]. Dostupné na: <https://coworkingstatistics.com/coworkingstatistics/ultimate-coworking-space-data-report>

DÖRING, Stefanie. *Zusammen flexibel ist man weniger allein? Eine empirische Analyse der neuen Arbeitsform Coworking als Möglichkeit der Wissensgenerierung*. In: *Wirtschaftswissenschaftliche Schriften* [online]. 2010. 95 s. [cit. 2020-02-13]. Dostupné na: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:gbv:27-20110112-135851-5>

DUERMYER, Randy. *Freelancer – What is freelancer and what is freelancing* [online]. 2016 [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: <http://homebusiness.about.com/od/homebusinessglossar1/g/freelancer.htm>

FISCHER, Eran. *The Classless workplace: The Digerati and the new spirit of Technocapitalism* [online]. *Working USA: The Journal of Labor and Society*, 2008, roč. 11, č. 2, s. 181-198. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/229618895_THE_CLASSLESS_WORKPLACE_THE_DIGERATI_AND_THE_NEW_SPIRIT_OF_TECHNOCAPITALISM

FOERTSCH, Carsten. *The profile of ex-coworkers & non-coworkers* [online]. Deskmag, 2012. [cit. 2020-02-15]. Dostupné na: <http://www.deskmag.com/en/the-profile-of-ex-coworkers-non-coworkers-coworking-475>

FOERTSCH, Carsten – CAGNOL, Rémy. *The History Of Coworking In A Timeline* [online]. Deskmag, 2013. [cit. 2020-03-03]. Dostupné na: <http://www.deskmag.com/en/the-history-of-coworking-spaces-in-a-timeline>

FOST, Dan. *They're Working on Their Own, Just Side by Side* [online]. 2008. [cit. 2020-02-09]. Dostupné na: https://www.nytimes.com/2008/02/20/business/businessspecial2/20cowork.html?pagewanted=all&_r=0.

FRIEDMANNOVÁ, Lucia. *Kartografické vyjadřovací prostředky* [online]. 2012. [cit. 2020-03-04]. Dostupné na: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2012/Z8112/um/2012-KARTOVIZ_znazorneni_kvantitativnich_udaju_2.pdf

GANDINI, Alessandro. *The rise of coworking spaces: A literature review* [online]. 2015. [cit. 2020-02-01]. Dostupné na: <https://bit.ly/2kbPBBH>

GAVORA, Peter. *Spríevodca metodológiou kvalitatívneho výskumu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. 230 s. ISBN 978-80-223-2317-8.

GONDOVÁ, Daniela. *Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020* [online]. 2015, roč. 11, č. 7. [cit. 2020-02-10]. Dostupné na: https://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs//1_2015/05_strategia_rozvoja.pdf

GOOGLE TRENDS. *Google* [online]. 2019. Dostupné na: <https://trends.google.com/trends/explore?date=all&geo=SK&q=coworking>

GREENWALD, Adam. *Government Authorities Bet On Coworking, Powering Industry Growth*. [online]. 2017. [cit. 2020-02-15]. Dostupné na: https://allwork.space/2017/06/government-authorities-bet-on-coworking-powering-industry-growth/?fbclid=IwAR1mRFhd0CkI15vLrmeILPkdzmoRNU6gwFpqaFES01_VxiJSP5ko1uh0xY

HOBSON, Kait. *Global Coworking Growth Study 2019* [online]. 2019. [cit. 2020-02-05]. Dostupné na: <https://www.coworkingresources.org/blog/key-figures-coworking-growth>

HOLIENKA, Marian – RACEK, Filip. Coworking spaces in Slovakia. In *Comenius Management Review* [online]. Bratislava: UK, 2015, roč. 9, č. 2, s. 29-43. ISSN 1337-6721. Dostupné na: https://www.fm.uniba.sk/fileadmin/fm/Veda/Archive_CM/R/vol9_2015_no2_3_holienka_racek.pdf

HRAŠKOVÁ, Dagmar. Coworkingové centrum - kancelária 21. storočia. In *Verejná správa: školy, úrady, obce, kultúra, zdravotníctvo, rozpočtové, príspevkové, neziskové organizácie*. Žilina : Poradca, 2011, č. 12, s. 134-136. ISSN 1337-0448.

HURRY, Christopher J. P. *The HUB Halifax: A Qualitative Study on Coworking* [online]. Halifax: St. Mary's University, 2012, 79 s. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: http://m.library2.smu.ca/bitstream/handle/01/24826/hurry_christopher_j_p_mrp_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

IMPACT. *What is impact* [online]. 2016. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: <https://impacthub.net/get-to-know-us/#frequent>

JONES, Drew – SUNDSTED, Todd – BASICALUPO, Tony. *I'm Outta Here: how co-working is making the office obsolete*. 1st Edition. Brooklyn : Not an MBA Press, 2009. 134 s. ISBN 978-09-8230-670-3.

KUSEDOVÁ, Dagmar. Geografické informačné systémy a humánna geografia — vybrané teoreticko–metodologické a aplikačné aspekty. In *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae (AFRNUC)*. Geographica, 2003, roč.. 44, s. 89-140, ISBN 80-223-1886-8.

LEE , James H. *Hard at work in the jobless future*. In: *The Futurist* [online]. 2012, roč. 46, č. 2, s. 32-35 [cit.2020-03-02]. Dostupné na: [https://hrma-nj.shrm.org/sites/hrma-nj.shrm.org/files/Hard-at-Work%20in%20The%20Jobless%20Future\(1\).pdf](https://hrma-nj.shrm.org/sites/hrma-nj.shrm.org/files/Hard-at-Work%20in%20The%20Jobless%20Future(1).pdf)

MIOVSKÝ. Michal. *Kvalitatívni prístup a metódy v psychologickom výskume*. Garda Publishing, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

NPC. *Coworking Akceleračného programu* [online]. 2019. [cit. 2020-02-25]. Dostupné na: https://www.npc.sk/media/uploads/files/V%C3%BDzva_coworking_ap_update_2019_opravena.pdf

OBERHOFER, Petra. *Einsame Freiberufler arbeiten in einem Büro produktiv zusammen* [online]. 2010. [cit. 2020-02-18]. Dostupné na: <http://www.businesswissen.de/artikel/coworking-einsame-freiberufler-arbeiten-in-einem-buero-produktiv-zusammen>

POHLER, Nina. *Neue Arbeitsräume für neue Arbeitsformen: Coworking Spaces*. In : *Österreichische Zeitschrift für Soziologie* [online]. 2012, roč. 37, s. 65-78. [cit. 2020-02-27]. Dostupné na: <https://www.springerprofessional.de/neue-arbeitsraeume-fuer-neue-arbeitsformen-coworking-spaces/5884486>

PRAVDA, Ján. O APLIKÁCIÁCH KARTOGRAMOVEJ METÓDY. In *Geografický časopis* [online]. roč. 56, č. 4, s. 274-295. ISSN 0016-7193. Dostupné na: https://www.sav.sk/journals/uploads/05131247Pravda.pdf?fbclid=IwAR0F49in_8zz07pt9p9Z-9lfJavpRfv1FyYWd-bWVUXV-y70zrgT2ALpkqI

QGIS. *The Leading Open Source Desktop GIS* [online]. 2020. [cit. 2020-02-28]. Dostupné na: <https://www.qgis.org/en/site/about/index.html>

ROTH, Kylie - MIRCHANDANI, Nicole. *The rise of coworking – A Growing Workplace Movement* [online]. London: Knoll, 2016. [cit. 2020-03-03]. Dostupné na: https://www.knoll.com/document/1353024612056/wp_Knoll_CoWorking.pdf

RUSIŇÁKOVÁ, Barbora. *Coworking – nový trend pracovnej kooperácie* [online]. 2019. [cit. 2020-02-03]. Dostupné na: <https://www.investujeme.sk/clanky/coworking-novy-trend-pracovnej-kooperacie/>

SCHUERMAN, Mathias. *Coworking Space: A Potent Business Model for Plug 'N Play and Indie Workers*. Berlin: Rocket Publishing, Lucerne & epubli GmbH, 2014. 100 s. ISBN 978-38-4428-581-9.

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Analýza start-upov na Slovensku* [online]. 2018. [cit. 2020-02-25]. Dostupné na: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/5_analyza_start-upov_na_slovensku.pdf

SMORADA, Marián – ŠRENKEL, Ľudovít. Coworkingové priestory a ich prínosy pre malé podniky. In *Aktuálne trendy a metódy vo finančnom riadení podnikov a ich vplyv na finančnú stabilitu podniku: zborník vedeckých statí: priebežné výsledky riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0004/13*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, s.55-59. ISBN 978-80-225-3781-0.

SPINUZZI, Clay. *Working alone together: Coworking as emergent collaborative activity*. In: *Journal of Business and Technical Communication* [online]. 2012, roč. 26, č.4, s. 399-441 [cit.2020-02-03]. Dostupné na: <http://jbt.sagepub.com/content/early/2012/05/29/1050651912444070>

STATISTA. *Coworking Spaces Grew More Than 1,000% In A Decade* [online]. 2019a. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.statista.com/chart/19028/coworking-spaces-worldwide/>

STATISTA. *Number of people working in coworking spaces worldwide from 2010 to 2020* [online]. 2019b. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/554315/number-of-people-working-in-coworking-spaces-worldwide/>

ŠTĚPAN, Jiří. *Coworking začína byt popularni v Česke republice* [online]. 2014. [cit.2020-02-02]. Dostupné na: <http://www.cirihk.cz/clanky-coworking.html>

VLACH, Robert. *Coworking* [online]. 2009. [cit. 2020-01-15]. Dostupné na :<http://navolnenoze.cz/blog/coworking/>

WATERS-LYNCH, Julian et al. *Coworking: A Transdisciplinary Overview* [online]. 2016. [cit. 2020-03-03]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=2712217>

ZÁLEŽÁKOVÁ, Eliška. Skúmanie miery podpory startupov na Slovensku. In *Manažment podnikania a vecí verejných: vedecko-odborný časopis*. Bratislava: Slovenská akadémia manažmentu, 2017, roč. 12, č.4, s. 1-10. ISSN 2453-816.

Prílohy

Príloha 1 Zoznam CC na Slovensku

Príloha 2 Zoznam CC na základe hustoty obyvateľstva na km²

Príloha 3 Zoznam CC na základe podielu VŠVZ obyvateľstva

Príloha 4 Zoznam CC na základe zaradenia do okresov mesta Bratislava

Príloha 5 Zoznam otázok neosobného interview

Príloha 6 Komunikácia s predstaviteľmi BSK

Príloha 1 Zoznam CC na Slovensku

mesto	názov
Bratislava	eDocu coworking
	Coworking Cvernovka
	Platform House
	Campus City
	Campus Mlyny
	Space up
	Progressbar
	Impact Hub
	Dvojbodka
	Binarium kancelária
	Coworking AP (NPC)
	HubHUB
	Connect
	Satori Stage
	RubixLab
	Pana Trade Center
KOLABO	
Zarobenô co-working	
Senec	D1 Shared Office
	Coworking Senec
Stupava	Cowork v Stupave
Trnava	Nádvorie coworking
Piešťany	1st Office
	Urban Office
	Floreát Ideapark
Galanta	TVOJOFFICE.sk
Nitra	Ponk Coworking Nitra
	ASdata co-working
	Hive5 CoWorking

mesto	názov
Topoľčany	Office2meet
Levice	Steel Tower Levice
Šaľa	Coworking Šaľa
Trenčín	Facility System Hub
	Fleck Coworking
	IDEA Space
Nové Mesto nad Váhom	STAGE@RevoMind
Prievidza	Coworking Hajcman Prievidza
Žilina	Banka
Martin	Metro
	Cancel
Banská Bystrica	LINK CoWorking
	Coworking Benar
	Oblok
	Business inovation center
Lučenec	PRIESTOR CoWorking
Rimavská Sobota	Kruháč
Prešov	Eastcubator Prešov Kúpeľná
	Eastcubator Prešov Okružná
	My Residence Showroom & Coworking
Poprad	Coworking Poprad
Košice	HUBa Coworking
	KeEastcubator
	Salia
	Starport
	Halmi Place
	436 Lab
	Monopol Space
Spišská Nová Ves	co WORKING spiš

Príloha 2 Zoznam CC na základe hustoty obyvateľstva na km²

mesto	hustota obyvateľstva v km ²	počet co-workingov
Prešov	1257,47	3
Bratislava	1184,07	19
Prievidza	1064,64	1
Žilina	1009,15	1
Košice	979,25	7
Trnava	910,29	1
Topoľčany	905,97	1
Poprad	812,6	1
Martin	803,01	2
Nitra	762,29	3
Banská Bystrica	756,51	4
Trenčín	675,13	3
Piešťany	620,69	3
Nové Mesto nad Váhom	615,48	1
Lučenec	581,13	1
Spišská Nová Ves	556,47	1
Levice	539,52	1
Senec	512,42	2
Rovinka	507,62	1
Šaľa	484,6	1
Bardejov	447,51	1
Galanta	442,37	1
Rimavská Sobota	307,16	1
Stupava	177,62	1
Námestovo	175,62	1

Príloha 3 Zoznam CC na základe podielu VŠVZ obyvateľstva

mesto	počet obyvateľov s dosiahnutým VŠVZ	počet obyvateľov v roku 2011	podiel VŠVZ obyvateľstva v %	počet co-workingov
Bratislava	99151	411 228	24%	19
Rovinka	465	2 250	21%	1
Stupava	1 685	9 282	18%	1
Nitra	14 547	78 916	18%	3
Senec	2 817	17 050	17%	2
Žilina	14 029	81 494	17%	1
Banská Bystrica	13 942	80 003	17%	4
Trenčín	9 164	55 877	16%	4
Lučenec	4 574	28 475	16%	1
Piešťany	4 256	28 268	15%	3
Levice	5 254	34 844	15%	1
Prešov	14 198	91 782	15%	3
Košice	35 773	240 433	15%	7
Bardejov	5 049	33 696	15%	1
Trnava	9 393	66 358	14%	1
Martin	7 949	57 428	14%	2
Námestovo	1 076	7 936	14%	1
Prievidza	6 455	48 978	13%	1
Rimavská Sobota	3 193	24 640	13%	1
Spišská Nová Ves	4 759	38 045	13%	1
Galanta	1 859	15 138	12%	1
Topoľčany	3 348	27 177	12%	1
Nové Mesto nad Váhom	2 539	20 415	12%	1
Poprad	6 303	52 862	12%	1
Šaľa	2 613	23 554	11%	1

Príloha 4 Zoznam CC na základe zaradenia do okresov mesta Bratislava

okres	názov	adresa
Bratislava I	Impact Hub	Hviezdoslavovo námestie 20
Bratislava I	Progressbar	Dunajská 7495/14
Bratislava I	Dvojbodka	Šoltésovej 2687/3
Bratislava I	Zarobenô co-working	Radlinského 24/A
Bratislava I	Campus City	Staromestská 3
Bratislava I	HubHub	Mlynské Nivy 16
Bratislava I	Connect	Námestie SNP 484/25
Bratislava I	Satori Stage	Mickiewiczova 2246/9
Bratislava I	Coworking AP (NPC)	Karadžičova 2
Bratislava II	Space up	Záhradnícka 95
Bratislava II	RubixLab	Jégého 187/2
Bratislava II	Pana Trade Center	Mierová 202
Bratislava II	KOLABO	Ivanská cesta 5740/16
Bratislava III	Platform House	Sliačska 1E
Bratislava III	Coworking Cvernovka	Račianska 78
Bratislava III	HUB Bratislava	Gorkého 2
Bratislava III	eDocu coworking	Sliačska 1/D
Bratislava V	Binarium kancelária	Staré Grunty 18
Bratislava V	Campus Mlyny	Staré Grunty 18

Príloha 5 Zoznam otázok neosobného interview

- 1. Ako vnímate co-workingové priestory pôsobiace v meste Bratislava?*
- 2. Považujete co-workingové priestory za významných aktérov rozvoja podnikania a šírenia podnikateľských nápadov v meste? Svoju odpoveď prosím zdôvodnite.*
- 3. Viete odhadnúť, koľko co-workingových priestorov sa v súčasnosti nachádza v meste Bratislava?*
- 4. Spolupracujete v súčasnosti s nejakým konkrétnym co-workingovým priestorom v meste Bratislava? Ak áno, tak s kým a prečo práve s tým priestorom?*
- 5. Považujete za dôležité podporovať co-workingové priestory v meste? Svoju odpoveď prosím zdôvodnite.*
- 6. Podporujete v súčasnosti nejakou formou co-workingové priestory v meste Bratislava? (napr. fin. príspevkami, poskytnutím priestorov za výhodných podmienok alebo propagáciou).*
- 7. Plánujete do budúcnosti podporovať co-workingové priestory v meste Bratislava? Ak áno, tak ako? Ak nie, tak prečo?*
- 8. Ohľadne podpory rozvoja podnikania preferujete radšej podporu jednotlivých podnikateľov - jednotlivcov, alebo poskytovateľov priestorov pre začínajúcich podnikateľov?*
- 9. Uvažujete nad zriadením alebo rozšírením co-workingového priestoru vo svojej pôsobnosti?*
- 10. Chceli by ste na záver niečo dodať v spojitosti s podporou co-workingových priestorov, alebo začínajúcich podnikateľov v meste Bratislava, čo nebolo zodpovedané a čo považujete za dôležité?*

Príloha 6 Komunikácia s predstaviteľmi BSK

Alžbeta Kollárová <Alzbeta.Kollarova@region-bsk.sk>

Uto 7. 4. 2020 8:50

Komu: Országhová Katarína

Dobrý deň pani Országhová,

veľmi rada by som pomohla, avšak tieto otázky sú prispôbené skôr pre magistrát hl. mesta ako pre kraj. Coworkingové priestory vnímame pozitívne, spolu s kolegami pracujeme "open office", čo nám umožňuje lepší networking a v prípade potreby brainstorming. Podrobný prehľad o coworkingových priestoroch v meste Bratislava však nemáme.

S pozdravom,

Ing. Alžbeta Kollárová

Referentka

Oddelenie stratégie a územného rozvoja

Bratislavský samosprávny kraj, Sabinovská 16, P. O. BOX 106

820 05 Bratislava 25, Slovenská republika